

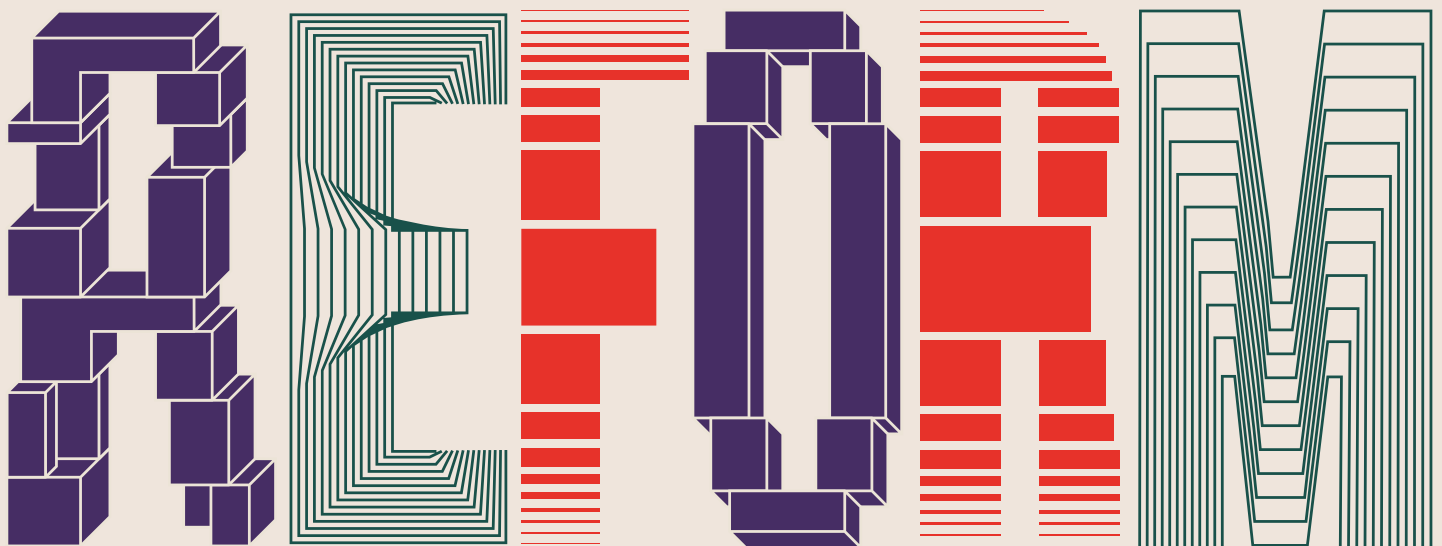
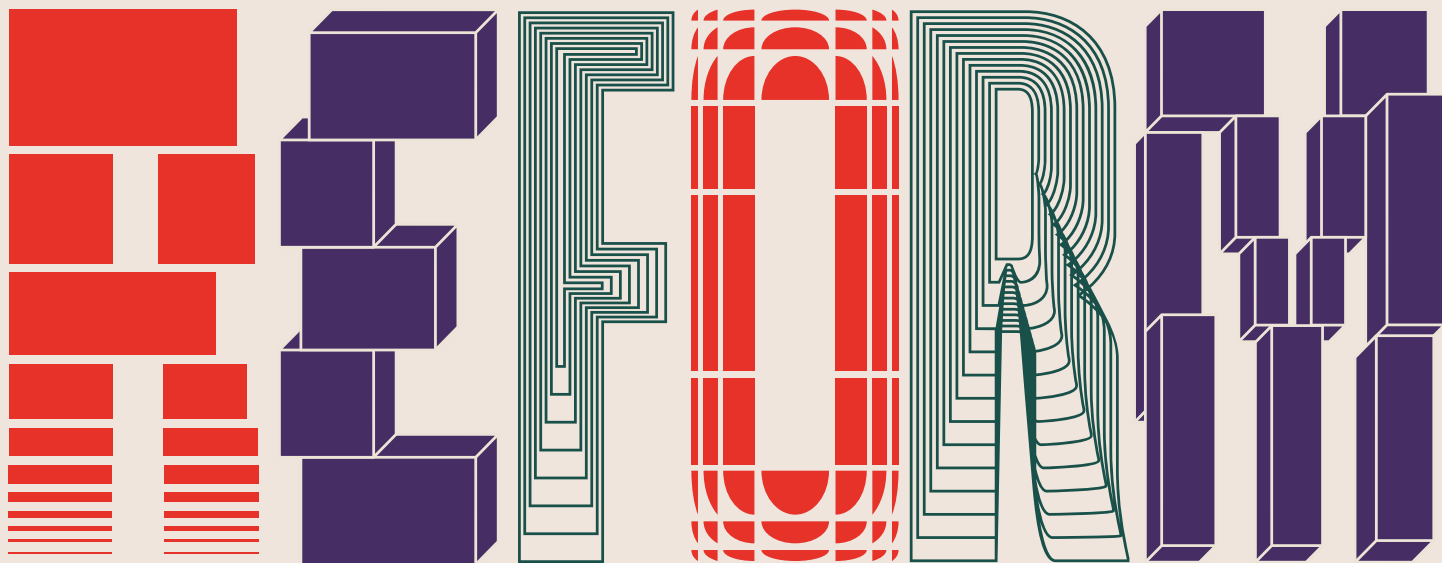
Creative Thailand
สร้างเศรษฐกิจไทยด้วยความคิดสร้างสรรค์

นิตยสารส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผลักดันเศรษฐกิจไทย โดย CEA

พฤศจิกายน 2563 ปีที่ 12 | ฉบับที่ 2

WHY
HISTORY
MATTERS

THIS MOMENT

Free eBook & Online Lecture by TCDC

TREND 2021

เจาะเทรนด์โลก 2021
Reform this moment

พิเศษ! คาดการณ์เทรนด์ล่าสุด
เพื่อเตรียมรับมือสถานการณ์
หลังโควิด-19

สแกนเพื่อดูแนวโน้มตลาดเนื้อหาฟรี

เจาะลึก 4 มิติสำคัญที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสร้างสรรค์ของโลกวันนี้ พร้อมต่อยอดสู่โอกาสที่ดียิ่งกว่าในอนาคต

Population | Social & Culture | Technology | Environment

ครบถ้วนทุกประเด็น ทั้งวัสดุ เทคโนโลยี สี พื้นที่ และไลฟ์สไตล์ของทุกเจนเนอเรชั่น

TCDC.OR.TH

Photo by Fes Khan on Unsplash

“WHILE WE READ HISTORY WE MAKE HISTORY.”

ขณะที่เราเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ก็ถูกสร้างไปพร้อมกัน

George Bernard Shaw

นักเขียนบทละคร วรรณกรรม และนักวิจารณ์ชาวไอริช

Contents : สารบัญ

Creative Update_ มัมโม่แมชชีนไปภัตตาคารทำอาหารย้อนยุค / บัณฑิตหมายเหตุ ผู้รักษาประตูแห่งอดีต / ถอดรหัสภาษาโบราณด้วย AI	6
Creative Resource_ Featured Book / Virtual Culture Guide / Book	8
MDIC_ เปิดที่มาสุดแปลกของสีในประวัติศาสตร์	10
Creative District_ ร้านสุดท้าย	11
Cover Story_ Why History Matters เพราะประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงได้	12
Fact and Figure_ “ประวัติศาสตร์จะไม่ซ้ำ ประวัติศาสตร์จะต้องเปลี่ยน” ว่าด้วยประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลง	18
Creative Business_ GroundControl ประวัติศาสตร์ศิลปะเป็นเรื่องสนุก ใกล้ตัว และควรถอดบทเรียน	20
How To_ เก็บและใช้ เทคนิคบันทึกข้อมูลให้เป็นประวัติศาสตร์ในอนาคต	23
Creative Place_ EGYPT: The Great Return of the Clash	24
The Creative_ อาละวาดประวัติศาสตร์แบบฉบับ “วาสนา วงศ์สุววัฒน์”	28
Creative Solution_ ใครใคร่บันทึกประวัติศาสตร์ได้	34

บรรณาธิการที่ปรึกษา | อภิสัทธ์ ไส้ล้นรูโลก บรรณาธิการอำนวยการ | มนทีณี ยงวิกุล ที่ปรึกษา | เลขาชาติ ธรรมธีรเสถียร บรรณาธิการบริหาร | พชรินทร์ พัฒนานุญไพบูลย์
กองบรรณาธิการ | พิพัฒน์พงศ์ จิตพิยัค, ภาชีณี เหลืองเพิ่มสกุล และ รุณกร พินอุวัฒน์ เลขาของบรรณาธิการ | ณัฐชา ตะวันนาโชติ ศิลปกรรม | ชิดชน นินนาทนนท์
ประสานงานกองบรรณาธิการ | วนุษาปี่ ยูฟเกษตร เว็บไซต์ | นพพร คนไว

จัดทำโดย | สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) (CEA)
1160 อาคารปิ่นเกล้ารัชกาล 1 ถนนเจริญกรุง แขวงบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพฯ 10500
โทร. 02 105 7400 แฟกซ์. 02 105 7450

ติดต่อลงโฆษณา : Commu.Dept@tcdd.or.th

จัดทำภายใต้โครงการ “Creative Thailand สร้างเศรษฐกิจไทยด้วยความคิดสร้างสรรค์” โดยสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจ
สร้างสรรค์ (องค์การมหาชน) (CEA) ซึ่งมีเป้าหมายในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy)
และผลักดันการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย

อ่านนิตยสารฉบับออนไลน์และดูข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่
www.creativethailand.org
Email: creativethailand@cea.or.th
Twitter: @Creative_TH
Facebook: Creative Thailand
Youtube: Creative Thailand Channel

อนุญาตให้ใช้ได้ตามสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์
แสดงที่มา-ไม่ใช้เพื่อการค้า-อนุญาตแบบเดียวกัน 3.0 ประเทศไทย

สำนักงานเศรษฐกิจ

HISTORY IS THE PRESENT

วิชาประวัติศาสตร์ในความทรงจำของใครหลายคนอาจจะเหมือนกับการดูหนังสือเรื่องที่เราเป็นเพียงผู้ชม แต่ในคลาสเรียนประวัติศาสตร์ประจำชาติของไทยของอเมริกาของเดวิด เอ. มอสส์ (David A. Moss) อาจารย์สอนประวัติศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด เขาต้องการให้นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ในอดีตที่ส่งผลมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยการตั้งคำถามกับนักศึกษาในห้องว่า “หากคุณเป็นเจมส์ เมดิสัน (James Madison) ผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรกของสหรัฐอเมริกา ที่กำลังอยู่ในสภาร่างรัฐธรรมนูญ ในปี 1787 และกำลังถกเถียงกันว่ารัฐบาลกลางควรจะมีอำนาจในการจัดการมลรัฐอย่างไร ภายใต้สถานการณ์ที่รัฐบาลกลางมีหนี้สินและต้องจัดการกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำหลังเสร็จสิ้นจากสงครามปฏิวัติอเมริกา คุณจะเขียนอะไรลงไปรัฐธรรมนูญ”

วิธีการของมอสส์นี้เรียกว่า Case Method ที่เขาหยิบยืมมาจากห้องเรียนเอ็มบีเอที่ใช้กรณีศึกษาเป็นสื่อหลักในการสอน ซึ่งวิธีนี้ไม่เพียงทำให้วิชาเรียนประวัติศาสตร์ที่เต็มไปด้วยข้อมูลและลำดับช่วงเวลาเป็นสิ่งที่น่าสนุกและเข้าถึงง่ายแล้ว แต่การตั้งเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเป็นบทเรียนนั้นยังทำให้นักเรียนได้ฝึกฝนการค้นหาข้อมูล การถกเถียงกันในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ในห้องเรียนที่มีผู้คนหลากหลาย เพื่อการตัดสินใจและทำความเข้าใจถึงผลลัพธ์ที่ตามมา โดยเป็นกระบวนการสำคัญที่จะช่วยเติมทักษะด้านการวิเคราะห์เพื่อการแก้ปัญหา และการตัดสินใจที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ในทุกเรื่อง อันเป็นทักษะสำคัญในอนาคต

ความพยายามของมอสส์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของแนวร่วมแห่งความต้องการทำให้วิชาประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจอดีตและก้าวไปสู่อนาคตที่ดีกว่าอย่างแท้จริง การตั้งคำถาม การถกเถียง และการตีความจาก

มุมมองที่หลากหลาย เพื่อไม่ให้เนื้อหาทางประวัติศาสตร์เกิดอาการหยุดนิ่งอยู่กับเรื่องเล่าของผู้บันทึก ที่อาจจะบันทึกด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันตามทั้งเวลาและบริบท นับเป็นกลไกสำคัญในการนำประวัติศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ที่ไม่ได้จำกัดอยู่แค่แวดวงการศึกษา เพราะในบางสังคมที่เปิดกว้างให้คนได้เข้าถึงและสามารถหยิบเอาประวัติศาสตร์มาใช้ได้ในความหมายที่แตกต่างออกไปจากเรื่องตั้งต้น มักปรากฏให้เห็นผลงานสร้างสรรค์จำนวนมาก อาทิ งานศิลปะ แฟชั่น งานออกแบบ งานเขียน และภาพยนตร์ การเล่าเรื่องเพื่อสร้างแบรนด์สินค้าและเมือง ที่สามารถสร้างมูลค่าใหม่ให้เกิดขึ้นได้ตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง

อย่างไรก็ตาม การสร้างความเป็นไปได้ใหม่จากแนวคิดในอดีต คงต้องเริ่มจากการทำให้ประวัติศาสตร์ไม่เพียงพามุมมองการบันทึกหรือการถ่ายทอดของคนใดคนหนึ่ง เพราะถึงแม้ว่าจะเป็นเฮโรโดตัส (Herodotus) ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งประวัติศาสตร์จากยุคกรีก ในการบุกเบิกเส้นทางการบันทึกที่ประวัติศาสตร์แบบพรรณนาให้เห็นภาพและความรู้สึก รวมถึงเกร็ดความรู้ต่าง ๆ ของเขา ก็ยังถูกเคลือบเคลงถึงความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งอาจจะถูกบงกชบิดบังจนข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลจากการสังเกตและฟังจากเรื่องเล่ารอบตัวในยุคนั้น แต่เพราะการเปิดให้มีความสงสัย สืบค้นได้ และยอมรับความจริงนี่เอง จึงทำให้รากฐานของการเข้าถึงประวัติศาสตร์ในสังคมตะวันตกมีความชัดเจน ทั้งในเชิงกระบวนการค้นหาหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาในเชิงพฤติกรรม การตีความที่หลากหลายแง่มุม และทำให้ “ประวัติศาสตร์” เคลื่อนไปเป็นปัจจุบันและพร้อมที่จะเป็นฐานแห่งอนาคต ไม่ใช่บันทึกเก่าเก็บที่รอวันถูกลืมและเสื่อมสลาย **[CT]**

มนทิณี ยงวิกุล
บรรณาธิการอำนวยการ

ดูวิดีโอเพิ่มเติมเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ของ David A. Moss ได้ที่ <https://www.youtube.com/watch?v=hKjdbB-VqcE>

นึ่งโทม์แมกซันไปกับ รายการทำอาหารย้อนยุค

เรื่อง : นพกร คนไฉ

อาหารของผู้คนใน 13 อาณานิคมอังกฤษ (Thirteen Colonies) ของอเมริกา ซึ่งกลายมาเป็น 13 รัฐแรกของสหรัฐฯ ระหว่างศตวรรษที่ 17-18 เป็นอย่างไร แปรลกขนาดไหน ต่างจากอาหารในปัจจุบันหรือไม่ โจนาธาน ทาวน์เซนด์ (Jonathan Townsend) กับแซนแนลทาวน์เซนด์ ในยูทูบ จะพาเราย้อนไปสู่ประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงเวลานั้น ๆ พร้อมถอดสูตรจากตำราทำอาหารโบราณอย่าง *The Professed Cook* หรือ *American Cookery* ผ่านรายการทำอาหารสุดเนิร์ดให้เราได้ชมกัน

อาหารบางชนิดแม้เราอาจคุ้นเคยดีแต่ก็นึกภาพไม่ออกว่าจะผลออกมาได้อย่างไร เช่น กาแฟไข่ (Coffee Eggs) จากตำราอาหารปี 1769 ที่ไม่ได้แยกกันกิน แต่นำกาแฟที่ชงแล้วมาตีพร้อมกับไข่แดงดิบ ผสมน้ำตาลเล็กน้อยตามต้องการ เทใส่แม่พิมพ์หรือถ้วยอบขนมแล้วนำไปอบ ซึ่งโจนาธานเองก็เดาไม่ออกว่าจะมีรสชาติอย่างไร แต่มันรู้ว่ามันคืออาหารจากหลักหรือของหวานกันแน่ แต่เมื่อชิมแล้ว เขาก็กบอว่าไม่ได้แย่ พร้อมบรรยายรสชาติและสัมผัสของอาหารให้เราได้จินตนาการกันต่อได้ดี หรือเมนูยอดฮิตทุกยุคทุกสมัยอย่างไก่ทอด ที่ใครจะรู้บ้างว่าสูตรไก่ทอดในปี 1736 แตกต่างจากที่เรากินในปัจจุบันอย่างสิ้นเชิง

โจนาธานยังพาเราไปรู้จักสูตรอาหารของแซกรับเชิญที่เชี่ยวชาญทางประวัติศาสตร์อาหาร

ที่มา : บทความ "Bringing the 18th Century into the 21st Century: Family-run Colonial goods business finds YouTube fame with its historic cookery tutorials of treats -including eel and corn succotash" (12 กันยายน 2017) โดย Jordan Gass-Poore และ Ann Schmidt จาก dailymail.co.uk และ youtube.com/jastownsendandson

นักจดหมายเหตุ ผู้รักษาประตูแห่งอดีต

เรื่อง : วรณุษฐ์ ยุพเกษตรา

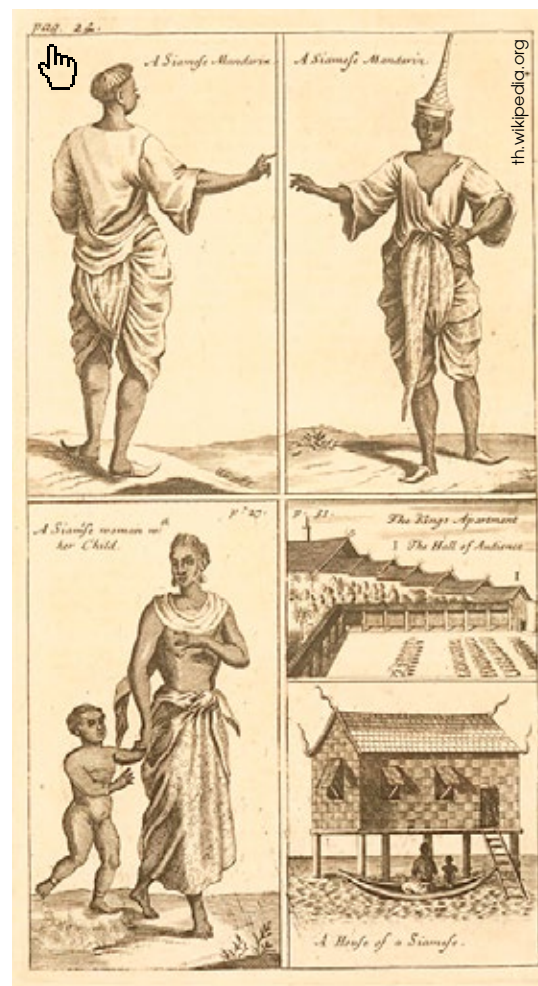
"มีเรื่องมากมายที่ต้องอ่าน แต่มีเวลาเพียงนิดเดียว..." ชีวิตคนเรามีเรื่องสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่จำเป็นต้องเรียนรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่ได้ร่ำเรียนกันในชั้นเรียน เราจึงต้องมีผู้ช่วยที่จะคอยจัดเก็บ จัดการ และเผยแพร่ข้อมูลมหาศาลจากอดีต ให้ยังคงอยู่ในระยะยาว หรือที่เราเรียกกันว่า นักจดหมายเหตุ

นักจดหมายเหตุหรือที่เรียกกันว่า อาร์ไคววิส (Archivist) เปรียบเหมือนผู้รักษาประตูข้อมูล (Gatekeeper) ที่จะเลือกและคัดสรรว่าประวัติศาสตร์เรื่องใดที่ประชาชนจำเป็นต้องรู้ และเรื่องใดที่ไม่จำเป็น นักจดหมายเหตุมีหน้าที่อยู่ 2 ประการ คือดูแลให้ต้นฉบับปลอดภัย และ

เฉพาะด้าน นอกเหนือไปจากตำราอาหารที่หยิบมาใช้ เช่น อาหารของชาวแอฟริกัน-อเมริกันที่ถูกคิดค้นขึ้นในช่วงของการเป็นทาส นอกจากอาหารแล้ว เขายังได้ลองทำเครื่องดื่มอย่าง "เบียร์สพรูซ" (Spruce Beer) ที่เป็นเบียร์บางารุงร่างกายของกองทัพฝ่ายอาณานิคม โดยการไปเก็บต้นสนสพรูซกันถึงในป่า และตั้งแคมป์ก่อไฟต้มเบียร์กันเลยทีเดียว

ช่อง Townsend's ยังมีจำลองการสร้างกระท่อมเพื่ออยู่อาศัยจากบันทึกของเบนจามินแฟรงคลิน (Benjamin Franklin) ที่โจนาธานและทีมงานลงทุนก่อสร้างตามแบบที่บันทึกไว้โดยไม่ใช้เครื่องมือสมัยใหม่เข้าช่วยเลย ตั้งแต่การตัดไม้วางโครงสร้างของบ้าน สร้างเตาผิงและปล่องไฟ และแม้แต่การทำอาหาร ทีมงานก็ยังเลือกที่จะก่อไฟทำกันแบบโบราณ

ความสนุกของรายการจึงไม่ใช่เพียงการจำลองวิถีชีวิตของคนในสมัยก่อนมาให้เห็น แต่มีทั้งการเนรมิตเครื่องครัวแบบเก่าที่ก็ไม่ได้ไปเอามาจากไหน แต่เป็นสินค้าของ Jas. Townsend & Son Inc. บริษัทของครอบครัวซึ่งสืบทอดมาจากพ่อผู้มีอาชีพขายสินค้าและหนังสือทำอาหารช่วงอาณานิคมอเมริกาโดยเฉพาะนั่นเอง นอกจากนี้โจนาธานยังสวมใส่เครื่องแต่งกายแบบย้อนยุค ดำเนินรายการอย่างเป็นกันเอง และสอดแทรกเกร็ดทางประวัติศาสตร์ไว้ตลอดรายการ จนทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนได้กลับไปสู่ศตวรรษที่ 18 อย่างแท้จริง...ใครที่เื่อตำราอาหารยุคใหม่หรือเครื่องครั้ล้าสมัย จะลองเปลี่ยนบรรยากาศมาทำอาหารในประวัติศาสตร์ตามอย่างของที่ช่อง Townsend's นำเสนอบ้างก็น่าจะดีไม่น้อยทีเดียว

คงลำดับแบบดั้งเดิม ตัวอย่างจดหมายเหตุที่ค้นหูกันตีมาแต่สมัยเวียน ก็เช่นจดหมายเหตุลาอูแบร์ (Du Royaume de Siam) ที่บันทึกเล่าเรื่องราวเมืองสยามไว้อย่างครอบคลุมจากสายตาของชาวต่างชาติอย่าง ชิมง เดอ ลาอูแบร์ เอกอัครราชทูตจากฝรั่งเศสที่เดินทางมาเยือนประเทศสยามในสมัยพระนารายณ์มหาราช

สิ่งคัมที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ล้วนใช้ประโยชน์จากจดหมายเหตุทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้เพื่อสนับสนุนการศึกษาและงานวิจัย เชื้อประโยชน์ให้การพักผ่อนหย่อนใจหรือความบันเทิงในแง่ต่าง ๆ ไปจนถึงการปกป้องสิทธิมนุษยชนและการยืนยันตัวตน ฉะนั้นจึงเป็นข้อมูลสำคัญที่ห้ามลบทิ้งโดยเด็ดขาด หากสูญเสียข้อมูลไปแล้วก็ไม่อาจกู้คืนกลับมาได้อีก การดูแลรักษาและเปิดข้อมูลให้ประชาชนเข้าถึงโดยทั่วกันจึงเป็นหน้าที่สำคัญของการจัดเก็บข้อมูลเพื่อประโยชน์ของมนุษยชาติโดยแท้

“เราไม่รู้ว่าจะเราสามารถช่วยให้ชีวิตคนดีขึ้นได้หรือเปล่า แต่เราสามารถจัดหาทักษะและเครื่องมือที่พวกเขาต้องการ เพื่อสะท้อนชีวิตในประวัติศาสตร์ของมนุษย์ได้” ดร. เอมิลี มุนโร (Dr. Emily Munro) เจ้าหน้าที่การเรียนรู้และเผยแพร่จดหมายเหตุรูปแบบภาพเคลื่อนไหวประจำหอสมุดแห่งชาติแห่งสกอตแลนด์กล่าว เพราะคำว่าจดหมายเหตุไม่จำกัดเฉพาะว่าต้องเป็นหลักฐานในรูปแบบงานเขียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงภาพถ่าย ฟิล์มเสียง ภาพยนตร์ และสื่อดิจิทัลทั้งหลายอีกด้วย

แม้ว่าข้อมูลในปัจจุบันจะทวีคูณเหมือนระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้น ซึ่งแน่นอนว่าในมหาสมุทรข้อมูลนั้น ย่อมมีข้อมูลที่อาจจะฉุดพลาดเป็นส่วนผลมอยู่ นอกจากที่บรรดานักจดหมายเหตุจะทำหน้าที่ผู้รักษาประตูแห่งอดีตในการช่วยคัดกรองข้อมูลให้มีคุณภาพแล้ว ก็ยังขึ้นอยู่กับตัวเราด้วยว่า จะสามารถใช้วิจารณญาณในการสืบค้นและต่อยอดข้อมูลที่ได้เรียนรู้มาได้ดีมาน้อยขนาดไหน

ถอดรหัสภาษาโบราณด้วย AI

เรื่อง : ณัฐชา ตะวันนาโชติ

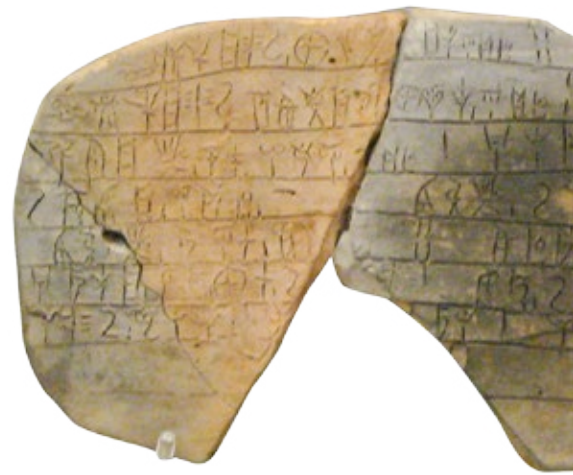
รู้หรือไม่ว่า ภาษาส่วนใหญ่ที่เคยเกิดขึ้นตลอดประวัติศาสตร์มนุษย์เป็นภาษาที่ตายแล้ว

ปัจจุบันภาษาที่ใช้กันอยู่ทั่วโลกนั้นมีราว 7,000 ภาษา ซึ่งนับเป็นจำนวนไม่ถึงครึ่งของภาษาทั้งหมดที่เคยเกิดขึ้นมาตลอดประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ภาษาที่ตายไปนั้น ส่วนมากมักสูญหายไปตามเวลา เนื่องจากคนรุ่นหลังไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับตัวอักษร โครงสร้างไวยากรณ์ หรือคำศัพท์มากพอที่จะย้อนกลับไป “ถอดรหัส” ภาษาเหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง และเมื่อภาษานั้นไม่สามารถถูกศึกษาและทำความเข้าใจได้ ผลกระทบจึงไม่ใช่แค่การหายไปของภาษาเท่านั้น แต่องค์ความรู้ทั้งหมดเกี่ยวกับผู้คนและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษานั้น ๆ ก็สูญหายตามไปด้วย

โดยทั่วไปการศึกษาภาษาโบราณจะอาศัยการวิเคราะห์จากหลักฐานลายลักษณ์อักษรประเภทต่าง ๆ เพื่อหาความสัมพันธ์ใกล้เคียงกับภาษาอะไร ซึ่งอาจจะเป็นภาษาที่ใช้ในปัจจุบันหรือภาษาโบราณที่เคยได้รับการถอดรหัสแล้วก็ได้ แต่ความยากนั้นจะมาพร้อมกับความเก่าแก่และไม่สมบูรณ์ของหลักฐานที่เสื่อมสลายไปตามกาลเวลา อีกทั้งยังเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญและความละเอียดสูงมาก ทำให้ในปัจจุบัน เริ่มมีการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) และเทคนิค Machine Learning¹ มาใช้ในกระบวนการศึกษาทางประวัติศาสตร์มากขึ้น เพื่อช่วยในการกระบวนการค้นคว้าต่าง ๆ ใช้ระยะเวลาอันน้อยลง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ทีมนักวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์จาก DeepMind ร่วมกับมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด พัฒนา AI ชื่อว่า “Pythia” (ไพเธีย : เทพพยากรณ์แห่งวิหารเดลฟีตามตำนานกรีก) ด้วยการฝึกฝนอัลกอริทึมให้จดจำคำต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และทำนายคำที่หายไปจากจารึกภาษากรีกโบราณที่เสียหาย ซึ่งพบข้อผิดพลาดเพียง 30.1% เทียบกับมนุษย์ที่พบข้อผิดพลาดถึง 57.3%

ในขณะเดียวกันทีมนักวิจัยจากสถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (MIT) และทีมจากวิจัย AI จากกูเกิล ก็ได้ลองนำเทคนิค Machine Learning มาใช้แปลภาษา Linear B บนศิลาจารึก ซึ่งเป็นอักษรโบราณที่พบบริเวณประเทศกรีซราว 1,400 ปี

ก่อนคริสตกาล โดยเป็นการแปลภาษาแบบอัตโนมัติ เทียบเคียงกับภาษากรีกโบราณที่มีความใกล้เคียงกันเป็นครั้งแรก ซึ่งก็ได้ผลลัพธ์ที่มีความแม่นยำถึง 67.3% และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง

อีกหนึ่งนวัตกรรมจากทีมนักวิจัย MIT คือการพัฒนา AI เพื่อถอดความหมายของภาษาแบบไม่ต้องพึ่งพการเทียบเคียงกับภาษาอื่น ซึ่งจะช่วยให้เราทำความเข้าใจจากภาษาโบราณได้โดยไม่ต้องรู้มาก่อนว่าอักษรนั้นเกี่ยวข้องกับหรือใกล้เคียงกับภาษาอะไร แต่ AI จะเข้ามาแปลภาษาโดยใช้องค์ความรู้ทางภาษาศาสตร์และประวัติศาสตร์ พร้อมทั้งระบุได้ด้วยว่า ภาษานั้นอยู่ในตระกูลภาษาใด และหากทำสำเร็จก็หมายความว่า เราจะสามารถทำความเข้าใจภาษาได้เกือบทุกภาษาบนโลก ซึ่งทางทีมพัฒนาคาดว่า จะใช้คำตั้งต้นเพียงหนึ่งพันคำในการถอดรหัสนวัตกรรมเหล่านี้กำลังเข้ามาพลิกฟื้นองค์ความรู้ที่ตายแล้วทางประวัติศาสตร์ให้กลับมามีชีวิตอีกครั้ง และยิ่ง AI ได้รับการฝึกฝนและพัฒนาไปมากเท่าไร เราก็จะได้ข้อมูลที่แม่นยำมากขึ้นเท่านั้น อันจะเป็นตัวช่วยสำคัญในการขยายขีดจำกัดทางความรู้ เดิมเต็มช่วงเวลาที่เคยหล่นหายไปในประวัติศาสตร์ และทำให้เราเข้าใจอดีตและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น

¹ Machine Learning เป็นกระบวนการทำให้ระบบคอมพิวเตอร์เรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยใช้ข้อมูล

ที่มา : บทความ “Machine learning has been used to automatically translate long-lost languages” จาก technologyreview.com / บทความ “MIT Using Artificial Intelligence to Translate Ancient ‘Dead’ Languages” จาก scitechdaily.com / บทความ “Restoring ancient text using deep learning: a case study on Greek epigraphy” โดย Yannis Assael, Thea Sommerschild และ Jonathan Prag จาก deepmind.com / ethnologue.com

ที่มา : บทความ “Who Are Tomorrow’s Gatekeepers?” (มีนาคม 2563) โดย Kurt Yalcin จาก medium.com / archivists.org.au / วิดีโอ “Why Archives Matter” จาก scottisharchives.org.uk / ica.org

Creative Resource : วัตถุดิบทางความคิด

เรื่อง : พิพัฒน์พงศ์ จิตพัยค์, ภาชีนี เหลืองเพิ่มสกุล และ รุณกร พินธุวัฒน์

FEATURED BOOK

ออกนอกกรอบประวัติศาสตร์ไทย

โดย ธงชัย วินิจจะกุล

ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องน่าประหลาดที่ทรงอำนาจเหนือผู้คน หลายคนอาจมองเป็นเรื่องน่าเบื่อในการพูดถึงซ้ำ ๆ และหลายครั้งที่เรื่องราวในประวัติศาสตร์สามารถสร้างอารมณ์ร่วม ทำให้เรารู้สึกภาคภูมิใจ รักชอบ หรือเกลียดชัง แต่หากลองทำความเข้าใจให้ดี แท้จริงแล้วประวัติศาสตร์อาจไม่ได้หมายถึงการมองย้อนกลับไปท้ออดีตเพียงอย่างเดียว แต่กลับเป็นการศึกษาเพื่ออธิบาย “ความเปลี่ยนแปลง” ที่ทุกคนสามารถมีจุดร่วม หรือแม้กระทั่งมุมมองที่แตกต่างในเรื่องเดียวกัน

ผู้แต่งหนังสือเล่มนี้กล่าวว่า “ประวัติศาสตร์ที่รื้อขนบควรเป็นประวัติศาสตร์ที่ไม่มีประโยชน์ ในแง่ที่ว่าไม่สามารถจะเอาไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นใดทั้งสิ้น ประโยชน์ที่พึงมีอย่างเดียวนั้นคือเป็นประโยชน์ต่อการเติบโตของเซลล์สมองที่คิดและสงสัยไม่หยุดหย่อน”

หนังสือเล่มนี้จะช่วยให้เข้าใจความหมายที่แท้จริงของการศึกษาประวัติศาสตร์ และจะพาความคิดเรากลับมาสู่ออกกรอบขนบเดิม เพื่อค้นพบแง่มุมใหม่ ๆ ที่ชวนให้ถูกคิดและเกิดการตั้งคำถาม ประเด็นสำคัญคือ ประวัติศาสตร์อาจไม่ได้หมายถึง “ความจริง” หากแต่เป็น “อุดมการณ์” หรือ “ความเชื่อ” ซึ่งการยึดถือประวัติศาสตร์จากแหล่งที่มาของความเชื่อเดียว จึงไม่อาจสรุปได้ว่าเรื่องราวเหล่านั้นเป็นความจริงทั้งหมด และต้องระวังไม่ให้ประวัติศาสตร์ฉบับใดฉบับหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป แต่ควรต้องเปิดโอกาสให้เกิดการวิเคราะห์และถกเถียงกันในมิติประเด็นต่าง ๆ เพื่อที่จะเข้าใจเรื่องเดิมในมิติใหม่ ๆ เกิดเป็นการเล่าเรื่องใหม่ ๆ หรือแม้แต่เกิดความรู้ชุดใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น

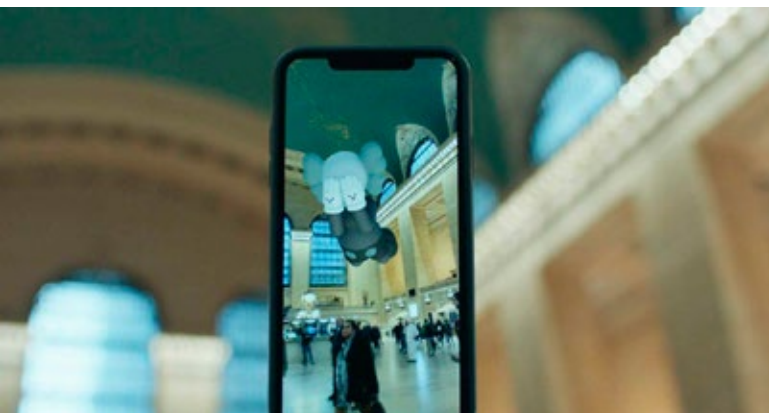
ประวัติศาสตร์จึงไม่ใช่ความจริงเพียงหนึ่งเดียว แต่ยังมีเหมือนและต่างกันไป แต่ปรับจุดเริ่มต้นและจุดจบของเรื่องนั้น ๆ ภาพจดจำของประวัติศาสตร์ก็อาจเปลี่ยนไปได้

VIRTUAL CULTURE GUIDE

WGSN

จะดีไหมถ้าเราสามารถเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ได้โดยไม่ต้องเดินทางไปถึงสถานที่จริง...หลายคนคงรู้สึกเบื่อหน่ายที่ต้องรักษาระยะห่างทางสังคมจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลให้พิพิธภัณฑ์หลายแห่งปิดให้บริการ แต่ขณะเดียวกันพิพิธภัณฑ์หลายแห่งก็ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้เข้าชมผ่านการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่าง VR (Virtual Reality) ที่ช่วยให้ผู้ชมรู้สึกเสมือนกำลังได้เดินเข้าไปเยี่ยมชมในพิพิธภัณฑ์จริง ๆ เพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์และชื่นชมผลงานศิลปะได้อย่างสะดวกรวดเร็วเพียงปลายนิ้วไม่ว่าจะอยู่ที่มุมใดของโลก ลองเข้าไปเปิดโลกแห่งประวัติศาสตร์กันได้กับหลากหลายพิพิธภัณฑ์ทั้งโซนอเมริกาอย่าง Frank Lloyd Wright วิลคอนซิน โซนยุโรปที่พิพิธภัณฑ์ The Kremer Museum และพิพิธภัณฑ์โซนเอเชียอย่าง Fergus McCaffrey Gallery ในโตเกียว

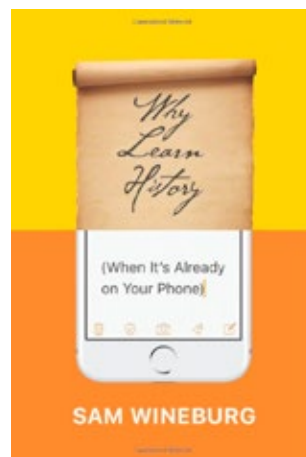

BOOK

Why Learn History (When It's Already on Your Phone)

โดย Sam Wineburg

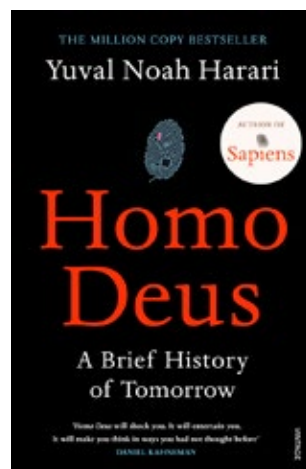
ถ้าพูดถึงเรื่องราวประวัติศาสตร์ในยุคที่ทุกคนเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างแพร่หลาย ก็อาจไม่ใช่เรื่องยากที่ทุกคนจะสามารถค้นหาเรื่องราวในประวัติศาสตร์ได้จากเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เข้าถึงง่ายจากโทรศัพท์มือถือ แต่แล้วทำไมเราถึงยังต้องเรียนรู้ประวัติศาสตร์จากหนังสือและอีกหลายแหล่งความรู้อยู่อีก...หนังสือเล่มนี้อาจให้คำตอบได้ เพราะผู้เขียนบอกเล่าถึงการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ว่า ควรสอนให้นักเรียนคิดเช่นเดียวกับนักประวัติศาสตร์ เพราะการสอนประวัติศาสตร์แบบเดิมที่ถูกสอนกันมาหลายทศวรรษที่มักเน้นให้นักเรียนจดจำและนำไปตอบในข้อสอบ อาจไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับการเปลี่ยนให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ และสรุปข้อเท็จจริงของข้อมูลประวัติศาสตร์จากหลายแหล่งข้อมูล ที่ไม่ใช่จากเพียงในห้องเรียน หรือจากผู้สอนที่เชื่อว่าสิ่งที่เรียนรู้มาจากอดีตเป็นเรื่องที่ถูกต้องที่สุดเท่านั้น

Homo Deus: A Brief History of Tomorrow

โดย Yuval Noah Harari

อนาคตของมนุษยชาติที่ผ่านการศึกษาคือความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของเผ่าพันธุ์โฮโมเซเปียนที่พัฒนาตนเองขึ้นจากการเป็น "สัตว์" อันไร้ซึ่งความสำคัญใด ๆ มาเป็น "เทพเจ้า" ผู้กำหนดชะตาชีวิตของทุกสรรพสิ่ง แต่ในศตวรรษที่ 21 สิ่งเหล่านี้กำลังจะถูกแทนที่ด้วยความก้าวหน้าของสองสิ่ง คือ Data หรือข้อมูลที่ทำให้มนุษย์นำไปใช้ต่อยอดให้เกิด Machine Learning ที่ชาญฉลาดมากจนกลายเป็น AI ที่ฉลาดล้ำเกินมนุษย์ได้ และเมื่ออัลกอริทึมกลายเป็นแก่นของทุกสิ่ง จากเดิมที่อยู่แค่ในอุปกรณ์หรือโปรแกรมต่าง ๆ ความเชื่อที่ว่ามนุษย์นั้นมีเจตจำนงเสรีต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น แท้จริงอาจเป็นเพียงขั้นตอนทางเคมีในสมองที่มีลำดับขั้นที่ชัดเจนเหมือนอัลกอริทึมเช่นกัน เมื่อมนุษย์สามารถถอดรหัสอัลกอริทึมของเคมีในสมองนี้ได้ เมื่อนั้นเราก็จะสามารถชี้แนะและชักจูงมนุษย์ได้ง่ายอย่างไม่น่าเชื่อ และอาจเปลี่ยนแปลงศาสตร์ที่เรียกว่าจิตวิทยา ไปสู่ศาสตร์แห่งการใช้อัลกอริทึมในชีวิตจริง

เปิดที่มาสุดแปลกของสีในประวัติศาสตร์

เรื่อง : มนต์ภา ลักษณ์พรวงศ์

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมนุษย์มักเลือกใช้ “สี” ในการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ เพื่อบ่งบอกถึงความเป็นตัวตน ฐานะ ความรู้สึก รวมถึงยังแฝงความหมายผ่านกลไกการสื่อสารได้อย่างน่าอัศจรรย์ แม้ทุกวันนี้เทคโนโลยีจะช่วยให้เราเลือกใช้เฉดสีต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดาย แต่ถ้าย้อนกลับไปหลายร้อยปีก่อนกว่าจะหาสีที่เฉพาะเจาะจงหนึ่งสีได้นั้น อาจต้องเดินทางข้ามทวีปเพื่อตามหาแหล่งสีจากธรรมชาติที่ตรงเจดกันทีเดียว

นารายัน กานดีการ์ (Narayan Khandekar) นักวิทยาศาสตร์ด้านการอนุรักษ์อาวุโส ผู้ดูแล Forbes Pigment Collection ภายใตพิพิธภัณฑศิลปปะฮาร์วาร์ด (Harvard Art Museums) สหรัฐอเมริกา ได้รวบรวมข้อมูลสารสี (Pigment) จากทั่วทั้งโลกกว่า 2,700 ชนิด พร้อมอธิบายถึงการนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแยกแยะองค์ประกอบทางเคมีของสารสีได้อย่างละเอียดด้วยเทคนิค Raman Spectroscopy, Mass Spectrometry, Gas Chromatography และ Electron Microscopy เพื่อศึกษาวิจัยถึงประวัติความเป็นมาของสารสีในการอนุรักษ์งานศิลปะอันทรงคุณค่า รวมถึงสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในยุคหนึ่ง ๆ และนี่คือเรื่องราวอันน่าเหลือเชื่อเบื้องหลังสีหายากที่นารู้

สีเหลืองจากฉี่วัว

บันทึกจากปี 1883 เล่าไว้ว่า ที่หมู่บ้านมีรชาปุระ ในรัฐพิหารของอินเดีย เลี้ยงวัวโดยให้กินใบมะม่วงเป็นอาหาร แล้วเก็บฉี่วัวสีเหลืองสดมาทำเป็นสีย้อม โดยได้แปรรูปเป็นก้อนทรงกลมขนาดเท่าลูกกอล์ฟเพื่อขาย แต่เมื่อปี 2001 นักประวัติศาสตร์ศิลป์ วิคตอเรีย ฟินเลย์ (Victoria Finlay) ได้เดินทางไปมีรชาปุระ เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม และพบว่าในตอนนั้นไม่มีใครในหมู่บ้านทำสีย้อมสีเหลืองจากฉี่วัวอีกแล้ว ฟินเลย์ ยังได้อธิบายไว้ในหนังสือด้วยว่า “ชาวบ้านหัวเราะจนน้ำตาไหลเมื่อได้ยินวิธีการทำสีจากฉี่วัว”

harvardartmuseums.org

สีน้ำเงินที่ราคาแพงกว่าทองคำ

สีน้ำเงินอัลตรามารีนเคยเป็นเครื่องหมายบ่งบอกสถานะทางสังคมในยุคหนึ่ง เนื่องจากในศตวรรษที่ 14 และ 15 แร่นี้ต้องขุดจากเหมืองทางตะวันออกเฉียงเหนือของอัฟกานิสถาน ก่อนใช้ลาแบกลงมาจากภูเขา แล้วขนส่งต่อทางเรือไปยังจุดหมาย ด้วยความเป็นของหายาก ทำให้ราคาสูงอย่างไม่น่าเชื่อ คือมีราคาแพงกว่าทองคำ จนบางครั้งศิลปินต้องผสมสารเติมแต่งเข้าไปเพื่อลดปริมาณการใช้อัลตรามารีนลง แต่ในที่สุดยุคสมัยที่อัลตรามารีนมีมูลค่ามากกว่าทองคำก็สิ้นสุดลงในปี 1826 เมื่ออุตสาหกรรมสามารถสังเคราะห์สีน้ำเงินนี้ขึ้นมาทดแทนได้ในที่สุด

หอย 12,000 ตัวต้องสับเวยชีวิตเพื่อสร้างสีม่วงปริมาณ 1.4 กรัม

สีม่วงไทรเรียนก็เป็นอีกสีหนึ่งที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับตำนาน ว่ากันว่าสีม่วงนี้ถูกค้นพบเป็นครั้งแรกเมื่อสุนัขของวีรบุรุษโบราณชาวกรีกอย่างเฮอร์คิวลิสกินหอยสังข์หนาม (Murex Shells) บนชายหาดและวิ่งกลับไปหาบ้านด้วยจุมูกที่เปื้อนไปด้วยสีม่วง การจะได้สีม่วงไทรเรียนมา จะต้องเดินของเหลวที่มีลักษณะเป็นครีมข้นสีแดงออกจากตัวหอย ซึ่งจะกลายเป็นสีม่วงเมื่อโดนแสงแดด และมีราคาแพงอย่างน่าขนลุก เพราะต้องใช้หอยถึง 12,000 ตัวในการผลิตสารสีนี้ออกมาให้ได้ในปริมาณ 1.4 กรัม ในอาณาจักรโรมโบราณเหล่าวุฒิสมาชิกจะย้อมเสื้อผ้าเป็นสีม่วงเพื่อถึงแสดงความมั่งคั่ง แต่ทุกอย่างก็เปลี่ยนไป เมื่อนักเคมีสามารถสกัดสีม่วงแบบเดียวกันได้จากน้ำมันถ่านหินด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่ามากในปี 1856

สีแดงชาด...ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูงของจักรวรรดิสเปน

ในยุโรปยุคกลาง สีแดงเคอร์เมสนั้นทำมาจากแมลงที่อาศัยอยู่บนต้นโอ๊กเคอร์มิสในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ซึ่งเป็นสีที่หาได้ยาก จึงไม่มีใครได้ใช้สีแดงมากนัก ในยุคนั้น แต่หลังจากประเทศสเปนค้นพบว่าชาวพื้นเมืองอย่างชาวแอซเท็กเลี้ยงและใช้แมลงที่อาศัยอยู่ในกระบองเพชรมาผลิตสีแดงสำหรับใช้ในสิ่งทอและในเชิงอุตสาหกรรม กระทั่งมีการจ่ายบรรณาการแก่ผู้ปกครองจักรวรรดิด้วยแมลงดังกล่าวจนได้รับความนิยมแพร่หลาย โดยกลายเป็นสินค้าที่ทำกำไรได้มากที่สุดเป็นอันดับสองรองจากเครื่องเงิน เนื่องจากมีการใช้สีแดงจากแมลงนี้ไปทั่วโลกยกตัวอย่างเช่น สีแดงที่ปรากฏอยู่บนลิปสติกหรือแม้แต่เด็กเรดเวลเวตสีแดงสดด้วย

และถึงแม้ว่าทุกวันนี้อุตสาหกรรมจะสามารถผลิตเจดสีขึ้นมาได้หลากหลาย ด้วยราคาที่เป็นมิตรมากเพียงใด แต่ทว่าเทรนด์ในการใช้งานสีที่ผลิตขึ้นจากธรรมชาตินั้นก็กลับมีบทบาทมากขึ้นอีกครั้ง โดยเฉพาะสีที่ได้จากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวอย่างดอกไม้ ใบไม้ ราก และจากภูมิปัญญาดั้งเดิม เพื่อลดการใช้สารเคมีอันตราย รวมไปถึงเพื่อสรรหาวัตถุดิบใหม่ ๆ ที่สีจะตอบโจทย์ในการทำงานและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น [CT](#)

ที่มา : บทความ “The Crazy Stories Behind 6 Of The World’s Rarest Colors” โดย Katharine Schwab จาก fastcompany.com และบทความ “Pigment Collection Colors All Aspects of the Museums” จาก harvardartmuseums.org

ร้านสุดท้าย

เรื่อง : ทีมงาน PORTRAIT OF CHAROENKRUNG ภาพ : รัชดาภรณ์ เหมจินดา

ท่ามกลางโลกที่หมุนเวียนเปลี่ยนไปทุกวัน แต่ร้านรวงเก่าแก่ในย่านบางรัก เจริญกรุง ตลาดน้อย ยังคงภาพเดิมของอากาศ อาม่าที่ดำเนินธุรกิจเหมือนอย่างที่เคยเป็นมา สร้างเป็นความผูกพันกับคนในย่านที่เติบโตมาด้วยกัน รวมถึงเหล่าผู้มาเยือน ให้ตกหลุมรักแบบไม่รู้ตัว เหล่านี้คือประวัติศาสตร์ของย่านเจริญกรุงที่ส่งต่อผ่านข้าวของชิ้นเล็กชิ้นน้อยและอาหารคาวหวาน สารพันให้แก่ผู้คนจากรุ่นสู่รุ่น

ร้านขนมเปียะเฮียงเตียง

“ตำนานร้านขนมที่มีนิยายรักซ่อนอยู่”

เมื่อ 90 ปีที่แล้ว ร้านเฮียงเตียงเริ่มต้นขึ้นโดยบิดาของอาม่าข้างอ ช้อจิง นักทำขนมจากเมืองจีนที่เลี้ยงดูลูก ๆ ให้รู้จักอาชีพทำขนมมาตั้งแต่วัยเยาว์ วันหนึ่ง อากงเฮียง มาขอสมัครทำงานเป็นลูกมือในร้าน ทั้งคู่จึงได้พบรักกัน ด้วยความขยันหมั่นเพียรและมีฝีมือในการทำขนมของอากงเฮียง ทำให้บิดาของอาม่าข้างอยอมให้ลูกสาวแต่งงานด้วย และยกร้านให้ช่วยกันดูแลต่อไป โดยมีขนมขึ้นชื่อคือไชวเกี้ยว ลักษณะคล้ายกะหรี่ปั๊ปไส้ถั่วและไส้เผือก ที่เดิมสัมผัสเข้าไปในไส้ให้มีรสเปรี้ยวนิด ๆ กลิ่นหอม กินแล้วรู้สึกสดชื่น จนถึงวันนี้ อากงและอาม่ายังคงทำขนมด้วยตัวเองทุกวัน โดยมีลูกชายและลูกสะใภ้เป็นกำลังหลัก เน้นการรูดแป้งด้วยมือเพื่อคุณภาพความสดใหม่และรสชาติให้ได้มาตรฐานตามเดิมจนมีลูกค้ามาต่อแถวซื้อขนมกันไม่ขาด

พิกัด : ซอยเจริญกรุง 20 แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ โทร. 02-2337554

ร้านเฮงเสง

“ตำนานร้านเฮียบหมอน-เบาะไหว้เจ้า 100 ปี ความประณีตที่ส่งต่อจากจีนโพ้นทะเลสู่ตลาดน้อย”

เรื่องราวของเฮงเสงเริ่มต้นขึ้นในย่านคนจีนเก่าแก่อย่างตลาดน้อย เมื่อย้อนกลับไปในช่วงสมัยรัชกาลที่ 6 นี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของทักษะและความสามารถเฉพาะตัวของคนจีนที่หอบเสื่อผืนหมอนใบจากบ้านเกิดมาเริ่มต้นชีวิตใหม่บนแผ่นดินสยาม สมัยนั้นยังไม่มีเครื่องนอนสำเร็จรูป หมอน พูก มุ้ง หรือเบาะรองนั่ง ต้องใช้แรงงานคนเย็บ พ่อกับแม่ของอาม่าเมี่ยวลั้ง แซ่อิวอพยพมาจากซัวเถา จึงมาเปิดร้านเฮงเสงทำธุรกิจเย็บหมอนอยู่ที่ตลาดน้อย โดยมีลูกค้าเป็นคู่แต่งงานใหม่ที่เริ่มต้นสร้างครอบครัวจนกระทั่งยุคสมัยเปลี่ยนแปลง คนหันไปใช้ของสำเร็จรูปมากขึ้น เฮงเสงจึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ อาทิ เบาะรองนั่งสำหรับเก้าอี้หวายรับแขก รวมถึงหมอนทรงกลมสำหรับรองคอกุineaให้เจ้าตามศาลเจ้าต่าง ๆ และสืบทอดมาถึงปัจจุบัน เนื่องจากเป็นสินค้าหายากและต้องอาศัยความประณีตอย่างมากในการผลิต

พิกัด : 854-856 ถนนนาไหม 2 แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์ โทร. 082-4566516

ร้านช้วยล้ง

“ดั่งไม้สักโบราณทักษะฝีมือที่ส่งตรงจากเมืองจีนโพ้นทะเล”

ร้านช้วยล้งถือกำเนิดขึ้นมามานานกว่า 80 ปีแล้ว โดยคุณลุงชู้ศักดิ์ ไชยโชติช่วง ผู้รับช่วงกิจการและสืบทอดความรู้ในการประดิษฐ์ดั่งไม้มาจากบิดาซึ่งมาตั้งรกรากอยู่บริเวณถนนทรงวาด ลักษณะเด่นของดั่งไม้ร้านช้วยล้งคือเป็นงานฝีมือที่ยังคงวิธีดั้งเดิมในการผลิต ทำขึ้นจากการประสานไม้สักแต่ละแผ่นเข้าด้วยกันเป็นทรงรัดตัวตั้งแต่ละใบไว้ด้วยวงแหวนเหล็ก มีทั้งดั่งวงกลมขนาดเล็ก ดั่งพร้อมด้ามจับ และดั่งใส่ไม้แบบที่เห็นในหนังสือ กลิ่นไม้ที่เป็นเอกลักษณ์และเนื้อไม้แท้ที่แหม่งไม่กิน ทำให้ดั่งไม้ร้านช้วยล้งเป็นที่รู้จักในหมู่ผู้นิยมดั่งไม้แบบโบราณที่แต่ก่อนใช้ใส่ข้าวสาร ตักน้ำ หมักผักผลไม้ และต่อมาถูกประยุกต์ใช้สำหรับใส่ของต่าง ๆ หรือนำไปประดับตกแต่งบ้านตามความนิยมของแต่ละยุคสมัย

พิกัด : 1159 ถนนทรงวาด (ตรงข้ามวัดปทุมคงคาราชวรวิหาร) แขวง/เขตสัมพันธวงศ์ โทร. 02-2338366, 02-6396900

WHY HISTORY MATTERS

เพราะประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงได้

เรื่อง : นันทกานต์ ทองวานิช

ตัวเลขปีพ.ศ. ชื่อบุคคลสำคัญแสนยาวเหยียด ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร คือ “ข้อเท็จจริง” ทางประวัติศาสตร์ที่น่าเบื่อสำหรับใครหลาย ๆ คน เรื่องอดีตที่จบไปแล้วเกี่ยวข้องกับชีวิตในปัจจุบัน ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งของโลกและของไทยในย่อหน้าถัดไปจากนี้ อาจทำให้เห็นว่าประวัติศาสตร์ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องเก่าแก่ซึ่งถูกแช่แข็งอยู่ในอดีต แต่เปลี่ยนแปลง เคลื่อนที่ ถูกรื้อสร้าง ตีความ นำไปต่อยอด และอยู่ร่วมสมัยกับโลกปัจจุบันได้เสมอ

medium.com

ทำไมประวัติศาสตร์จึงเปลี่ยนแปลง เมื่อความจริงไม่ได้มีเพียงหนึ่ง

การเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าการศึกษาประวัติศาสตร์นั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์และเหตุการณ์ในอดีต การตรวจสอบหา “ความจริง” (Truth) หรือ “ข้อเท็จจริง” (Fact) ของเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วนั้น เป็นหน้าที่หนึ่งของนักประวัติศาสตร์ แต่ความจริงหรือข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่นักประวัติศาสตร์ให้คุณค่านั้นมีคุณลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งคือสามารถโต้แย้งได้ (Disputable Fact) ศ.ดร. อังชัย วินิจจะกุล เคยให้คำอธิบายในประเด็นนี้ไว้ว่า ข้อเท็จจริงที่โต้แย้งไม่ได้ (Indisputable Fact) มักไม่ให้ความหมายอะไรมากนักต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ ยกตัวอย่างเช่น แก้วมีหูหนึ่งใบ เป็นข้อเท็จจริงที่โต้แย้งไม่ได้ แต่ถ้าคนเริ่มอธิบายแก้วมีหู โดยคนที่นั่งคนละฝั่ง ย่อมพูดถึงแก้วใบนี้ต่างกัน คนหนึ่งบอกแก้วมีหูทางขวา อีกคนบอกแก้วมีหูทางซ้าย คำอธิบายเกี่ยวกับแก้วที่เพิ่มมากขึ้นจะทำให้แก้วซึ่งเคยเป็นข้อเท็จจริงที่โต้แย้งไม่ได้ เริ่มโต้แย้งได้และมีความหมาย ดังนั้น ข้อเท็จจริงเดียวกัน เมื่อมองคนละมุม ก็ย่อมตีความได้ต่างกัน และความหมายจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเราให้คำอธิบายเพิ่มกับข้อเท็จจริงนั้น ๆ จนเกิดเป็นข้อเท็จจริงชุดใหม่อีกมากมายตามแต่มุมมองและบริบทแวดล้อม

เมื่อเรามองประวัติศาสตร์ภายใต้กรอบความคิดที่ว่าความจริงทางประวัติศาสตร์อาจมีได้หลายชุดเช่นนี้แล้ว เราก็จะเห็นว่าธรรมชาติของประวัติศาสตร์ที่นักประวัติศาสตร์ให้ความสำคัญนั้นคือชุดความจริงที่สามารถตีความต่อยอด และปรับเปลี่ยนได้

วาดประวัติศาสตร์บนใบหน้า โอกาสจากอดีต

เดือนเมษายน ปี 2020 พระราชวังต้องห้ามเมืองปักกิ่ง เปิดตัวคอลเล็กชันเครื่องสำอางซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากเครื่องมือบอกเวลาในสมัยราชวงศ์ชิง หนึ่งในคอลเล็กชันวัตถุโบราณของพระราชวัง เนื่องในโอกาสที่วังหลวงแห่งสุดท้ายของจักรวรรดิจีนนี้มีอายุครบ 600 ปี

เครื่องมือบอกเวลาดังกล่าว มีลักษณะเป็นแผ่นจานทองแดง ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 13.7 เซนติเมตร ใช้บอกเวลาโดยอาศัยการวัดค่าแสงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และดวงดาว บนแผ่นจานเต็มไปด้วยรอยสลักตัวเลขบอกวันที่ เวลา จักรราศีต่าง ๆ รวมไปถึงอักษรละติน “COLON” และอักษรโรมัน “1541” ซึ่งทำให้สันนิษฐานได้ว่า วัตถุโบราณชิ้นนี้ถูกนำเข้ามาจากเมืองโคโลญ ประเทศเยอรมนี โดยมีขันทองกริชชาวเยอรมันที่เข้ามาในประเทศจีนปลายราชวงศ์หมิง

แผ่นผังวงโคจรของพระอาทิตย์ พระจันทร์ ดวงดาว และการเรียงตัวกันของจักรราศีต่างๆ กลายเป็นแนวทางหลักในการออกแบบทั้งตัวบรรจุภัณฑ์และการวางช่องสีของอายแชโดว์ในคอลเล็กชันนี้ ในขณะที่สีอายแชโดว์ทั้ง 12 สีก็เลือกใช้เนื้อสีที่มีความมันวาวเพื่อสื่อถึงประกายระยิบระยับของดวงดาว ส่วนลวดลายท้องฟ้า ดวงดาว และหน้าปัดนาฬิกาถูกนำไปถ่ายทอดลงบนปลอกลิปสติกทั้ง 10 เฉดสี โดยแต่ละสีคือสีแดงเฉดต่าง ๆ ที่พบได้ภายในพระราชวัง ต้องห้ามในแต่ละช่วงเวลาในอดีต

คอลเล็กชันเครื่องสำอางของพระราชวังต้องห้าม คือการหยิบเอาประวัติศาสตร์ที่หยุดนิ่ง อยู่ในคอลเล็กชันวัตถุโบราณของวังมาปิดฝุ่นแล้วนำไปต่อยอดให้เกิดเป็นสินค้าและมูลค่าใหม่ที่ร่วมสมัยกับสังคมในปัจจุบัน โดยครั้งนี้ไม่ใช่คอลเล็กชันเครื่องสำอางครั้งแรกที่ทางวังปล่อยออกมา เพราะในเดือนธันวาคม ปี 2018 พระราชวังเคยได้เปิดตัวคอลเล็กชันลิปสติก บลัชออน และอายแชโดว์ ซึ่งล้วนแต่หยิบเอาวัฒนธรรมและความเชื่อจีนโบราณมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ ไม่ว่าจะเป็นเพทหนักกระเรียน เครื่องแต่งกายของนางสนม ดอกเบญจมาศ และแจกันเคลือบสีของราชวงศ์ชิง

คอลเล็กชันเครื่องสำอางเหล่านี้ถือเป็นการเปิดตัวคอลเล็กชันและได้รับความนิยมอย่างมากในหมู่คนรุ่นใหม่ของจีน โดยมีรายงานว่าขายหมดอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาไม่กี่วัน จนนำไปสู่การออกคอลเล็กชันอื่น ๆ ร่วมกับแบรนด์เครื่องสำอางต่าง ๆ ด้วย แม้แต่พระราชวังฤดูร้อนเองก็มองเห็นถึงความสำคัญนี้ จึงร่วมกับแบรนด์ Cotkin ในการผลิตเครื่องสำอางที่หยิบเอาลายปักกนกฟีนิกซ์บนฉากกั้นห้องในพระราชวังมาใช้บนบรรจุภัณฑ์ด้วยการพิมพ์ระบบสามมิติรูปแบบใหม่ เพื่อทำให้ผู้ใช้งานสัมผัสถึงความเป็นรอยปักที่สมจริง

สาเหตุที่ทำให้เครื่องสำอางที่ได้รับแรงบันดาลใจจากสถานที่ทางประวัติศาสตร์และวัตถุโบราณเหล่านี้ขายดีเป็นอย่างมากในหมู่ชาวมิลเลนเนียลของจีนนั้น บทความจากเว็บไซต์คอสมเมติกดีไซน์เอเชียกล่าวว่า ส่วนหนึ่งมาจากความภูมิใจในชาติที่เพิ่มมากขึ้น โดยสืบเนื่องมาจากการเติบโตของเศรษฐกิจจีน ความสำเร็จ

commons.m.wikimedia.org

ของบริษัทสัญชาติจีนอย่างอาลีบาบา (Alibaba) หรือเสี่ยวมี (Xiaomi) ที่สามารถเทียบเคียงได้กับยักษ์ใหญ่ในโลกตะวันตกไม่ว่าจะเป็นแอมะซอน (Amazon) หรือแอปเปิล (Apple) ทำให้ความเป็นจีนนั้นข้ามผ่านภาพลักษณ์แบบ “ผลิตในเมืองจีน - Made in China” ไปสู่การ “สร้างสรรค์จากเมืองจีน - Created in China” คนรุ่นใหม่จึงเริ่มหันกลับมาตื่นตัวกับการค้นหา และให้คุณค่ากับมรดกทางวัฒนธรรมของตนเองอีกครั้ง

Operation Night Watch คำอธิบายใหม่จากหลักฐานเดิม

งานสำคัญอย่างหนึ่งของนักประวัติศาสตร์คือ การศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้ละเอียดถี่ถ้วน ไม่ว่าหลักฐานนั้นจะอยู่ในรูปของข้อความ ประการ หนังสือ แผนที่ เครื่องใช้ หรือวัตถุอื่นใดก็ตาม ทั้งนี้เพื่อค้นหา “ความจริง” หรือคำอธิบายบางอย่างให้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่การศึกษาหลักฐานดังกล่าว ไขว่จะศึกษาเมื่อค้นพบหลักฐานใหม่เท่านั้น เพราะแม้เป็นหลักฐานชิ้นเดิมก็สามารถมอบความรู้และคำอธิบายใหม่ ๆ ให้กับผู้ที่ศึกษาได้เสมอตามมุมมองและบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลง

ไรจ์มิวเซียม (Rijksmuseum) หรือพิพิธภัณฑสถานชาติ เมืองอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ สังเกตเห็นว่าภาพเขียน เดอะ ไนต์ วอตช์ (The Night Watch) อันโด่งดังของเรมбранด์ต์ (Rembrandt) เกิดการเปลี่ยนแปลง เช่นว่า ภาพลูนซ์ที่มุมขวาล่างมีสีซีดลง ทางพิพิธภัณฑสถานจึงตัดสินใจที่จะซ่อมแซมภาพวาดชิ้นสำคัญด้วยโปรเจกต์ที่ชื่อว่า โอเปอร์เรชั่น ไนต์ วอตช์ (Operation Night Watch)

แต่เดอะ ไนต์ วอตช์นั้น ไม่ต่างจากโมนาลิซ่าแห่งพิพิธภัณฑสถานลูฟวร์ การนำชิ้นงานซึ่งดึงดูดผู้เข้าชมกว่าสองล้านคนต่อปีขึ้นไปซ่อมหลังพิพิธภัณฑสถานเป็นเวลาหลายปีย่อมไม่อาจทำได้ โอเปอร์เรชั่น ไนต์ วอตช์ จึงเป็นการตรวจสอบเก็บข้อมูล และซ่อมแซมชิ้นงานในห้องกระจกกลางพิพิธภัณฑสถานซึ่งถูกออกแบบมาโดยเฉพาะ ทั้งยังเปิดให้ทุกคนร่วมเป็นประจักษ์พยานในปฏิบัติการครั้งนี้ ทั้งในพื้นที่จริงและทางออนไลน์

ทาโก ดิบบิตส์ (Taco Dibbits) ผู้อำนวยการไรจ์มิวเซียมกล่าวว่า โอเปอร์เรชั่น ไนต์ วอตช์คือโครงการวิจัยและอนุรักษ์ผลงานมาสเตอร์พีซของเรมбранด์ต์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ โดยการจะซ่อมแซมและอนุรักษ์ชิ้นงานในระยะยาวให้ได้อย่างถูกต้องนั้น ทางพิพิธภัณฑสถานจำเป็นต้อง

ตรวจสอบภาพวาดอย่างถี่ถ้วนโดยอาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การถ่ายภาพความละเอียดสูงและการสแกนภาพด้วยรังสีเอกซ์ (Macro-XRF Scanner) ตลอดจนกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ โดยหวังว่าจะช่วยให้เข้าใจถึงสภาพดั้งเดิมของชิ้นงาน การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับภาพวาดตลอดระยะเวลาเกือบสี่ร้อยปี เทคนิคและวัสดุที่ใช้ ขั้นตอนในการวาด ตลอดจนความเสื่อมของชิ้นงานที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ในเดือนพฤศจิกายน 2020 นี้ โอเปอร์เรชั่น ไนต์ วอตช์ กำลังก้าวเข้าสู่ช่วงท้ายของกระบวนการตรวจสอบภาพวาดก่อนจะเริ่มลงมือบูรณะภาพ ในขั้นตอนต่อไป ทางพิพิธภัณฑสถานเริ่มเปิดเผยผลที่ได้จากการตรวจสอบภาพด้วยเครื่องสแกน Macro-XRF โดยประเด็นหนึ่งที่ได้จากการค้นพบคือสีทองที่เรมбранด์ต์ใช้ในการวาดลายปักสีทองบนเสื้อของทหารนั้น มีองค์ประกอบของสารหนูอยู่ในขณะที่ในยุคนั้น สีที่มีส่วนประกอบของสารหนูจะถูกใช้ในภาพเขียนผลไม้หรือดอกไม้เท่านั้น สำหรับนักประวัติศาสตร์ศิลปะแล้ว ข้อมูลเล็ก ๆ นี้ช่วยขยายความเข้าใจที่เคยมีต่อจิตรกรชาวดัตช์ผู้นี้ให้กว้างไกลออกไป ไม่ว่าจะเป็นการอธิบายวิธีวาดงานที่เขาใช้ หรือแม้แต่ความเป็นคนสร้างสรรค์และแหวกขนบของตัวเรมбранด์ต์เอง

ก็ตาม ไม่น่าว่า เราอาจอธิบายความเป็นไปได้อื่น ๆ ในภาพเขียนของเขาได้ด้วยความเข้าใจเหล่านี้ ครั้งสุดท้ายที่เดอะ ไนท์ วอตช์ ได้รับการบูรณะคือเมื่อปี 1975 นับเป็นเวลากว่า 45 ปีที่ไม่มีใครแตะต้องภาพเขียนชิ้นนี้เลย แต่ด้วยความรู้ มุมมอง และเทคโนโลยีจากศตวรรษที่ 21 นี้เอง ที่เปิดโอกาสให้นักประวัติศาสตร์ได้ย้อนกลับมาทำความเข้าใจกับหลักฐานชิ้นเดิม เพื่อค้นหาข้ออธิบายใหม่ ๆ ให้กับเรื่องราวในอดีตต่อไป

ติดตามความคืบหน้าของโอเปอร์เรชั่น ไนท์ วอตช์ ได้ทาง rijksmuseum.nl/en/nightwatch

อดีต - ปัจจุบัน ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย

ไม่ผิดนักหากจะกล่าวว่าประวัติศาสตร์นั้นมีความร่วมสมัยอยู่เสมอ ทุกครั้งที่เราศึกษาประวัติศาสตร์แล้วเกิดการคิดวิเคราะห์ การคิดวิเคราะห์นั้นย่อมเป็นไปได้หลายตาหรือมุมมองของบริษัทในปัจจุบันโดยอัตโนมัติ เราศึกษาสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตเพื่อนำมาปรับใช้กับปัจจุบันอย่างที่เราเรียกว่า “ไม่ให้ประวัติศาสตร์ซ้ำรอย” และบ่อยครั้งที่เราตัดสินใจ “ความจริง” ในอดีตด้วยค่านิยมหรือบรรทัดฐานแบบในปัจจุบัน ไม่ว่าจะการกระทำเช่นนี้จะถูกหรือผิด เหมาะสมหรือไม่ แต่ในแง่นี้ เราอาจกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์นั้นถูกทำให้มีความร่วมสมัยอยู่ตลอดเวลา

ศิลปะคือสิ่งที่สะท้อนความร่วมมือของประวัติศาสตร์ และนำเสนอประวัติศาสตร์ให้ร่วมสมัยได้ดีที่สุดหนึ่ง เราจะพบศิลปะมากมายที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เป็นแรงบันดาลใจ ผลงานศิลปะมงกุฏ (Mongkut, 2015) ของอริญชัย รุ่งแจ้ง ศิลปินไทยซึ่งได้รับเชิญให้เข้าร่วมเทศกาลศิลปะร่วมสมัยมากมายทั่วโลกก็เป็นหนึ่งในนั้น

มงกุฏของอริญชัย จำลองพระมหามงกุฏของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 จากมงกุฏจำลองที่พระองค์มีรับสั่งให้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นหนึ่งในเครื่องมงคลราชบรรณาการสำหรับส่งไปถวายพระจักรพรรดินโปเลียนที่ 3 แห่งฝรั่งเศส ณ พระราชวังฟงแตนโบล (Château de Fontainebleau) ในปี 1861 เพื่อที่จะได้มาซึ่งงานศิลปะมงกุฏ อริญชัยและทีมงานขออนุญาต

เข้าไปยังพระราชวังฟงแตนโบลเพื่อเก็บข้อมูลทั้งในรูปแบบของภาพถ่าย วิดีโอ และข้อมูลดิจิทัลจากการสแกนสามมิติ เนื่องจากเขาไม่สามารถเข้าถึงพระมหามงกุฏองค์จริงที่เก็บอยู่ในพระบรมมหาราชวังได้ เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องการ อริญชัยเดินทางกลับประเทศไทย เพื่อลงมือสร้างมงกุฏจำลองจากมงกุฏจำลอง โดยที่เพียงสองสัปดาห์ก่อนนิทรรศการมงกุฏจะจัดแสดงที่หอศิลป์ในปารีส เขาก็ได้รับข่าวว่าพระราชวังฟงแตนโบลถูกขโมยขึ้น และหนึ่งในของมีค่าที่หายไปที่ก็คือพระมหามงกุฏจำลองของรัชกาลที่ 4

ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันนั้น ไม่ได้มีเพียงพระราชวังฟงแตนโบลที่ถูกขโมย เพราะในต้นปี 2016 มีศิลปินเหตุการณ์การลอบบนรูปปั้นครึ่งตัวราชินีเนเฟอร์ติติแห่งอียิปต์ (Nefertiti Bust) ซึ่งจัดแสดงอยู่ในพิพิธภัณฑสถานกรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี เผยแพร่ออกไปทางโลกออนไลน์ ทั้ง ๆ ที่โดยปกติแล้ว ทางพิพิธภัณฑสถานไม่อนุญาตให้มีการบันทึกภาพใด ๆ ในห้องจัดแสดง

เหตุการณ์ดังกล่าว เกิดขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม ปี 2015 จากการที่ศิลปิน นอรา อัล-บาดรี (Nora Al-Badri) และ ยาน นิโคลัย เนลเลส (Jan Nikolai Nelles) เข้าไปในห้องจัดแสดงโดยแอบซ่อนเครื่องสแกนสามมิติไว้ใต้ผ้าพันคอ พวกเขาเผยแพร่ไฟล์สามมิติที่ได้ลงบนอินเทอร์เน็ต ทั้งยังสร้างรูปปั้นขึ้นมาใหม่ (The Other Nefertiti, 2015) ด้วยเทคนิคการพิมพ์สามมิติ (3D Print)

ภาพโดย Nora Al-Badri and Jan Nikolai Nelles.

เพื่อนำไปจัดแสดงที่กรุงโคโร ประเทศอียิปต์ บ้านเกิดของรูปปั้นที่ตัวมันไม่เคยได้กลับไปอีกเลย ตั้งแต่ถูกค้นพบโดยนักโบราณคดีชาวเยอรมันในปี 1912

งานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับอดีตจากทั้งสองอารยธรรมนั้นนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นการทำให้วัตถุทางประวัติศาสตร์กลายเป็นวัตถุร่วมสมัย ทั้งยังกระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามถึงสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างเสรี ตลอดจนแสดงให้เห็นว่าประวัติศาสตร์นั้นไม่ได้หยุดนิ่งอยู่ ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งในอดีต แต่สามารถถูกก่อสร้าง ตีความ และโต้เถียงอยู่ร่วมสมัยได้

ในกรณีของมงกุฏ ช่วงฝีมือที่อริญชัยทำงานด้วย ได้จำลองมงกุฏขึ้นมาใหม่ด้วยเทคนิคการทำทิวไรน์แบบที่ใช้ในปัจจุบัน โดยอริญชัยมองว่าไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการดั้งเดิมอย่างในสมัยรัชกาลที่ 4 เพราะเทคนิคในการสร้างสามารถพัฒนาไปตามเวลา แต่ความประณีตต่างหากที่ยังคงอยู่ นอกจากนี้ ในวิดีโอซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการ อริญชัยเล่าถึงความหมายและนัยของมงกุฏในฐานะเครื่องมงคลราชบรรณาการจากมุมมองที่ต่างกันของทั้งสยามและฝรั่งเศสผ่านการตีความของภัณฑารักษ์ชาวฝรั่งเศส และเล่าประวัติครอบครัวของช่วงฝีมือ ซึ่งปรากฏว่าสืบเชื้อสายมาจากรัชกาลที่ 4 ในแง่นี้ แม้มงกุฏของอริญชัยจะถูกสร้างขึ้นใหม่ ไม่ได้มีอายุเก่าแก่และคุณค่าในทางประวัติศาสตร์เช่นวัตถุทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ แต่การจำลองวัตถุทางประวัติศาสตร์ที่ไม่สามารถเข้าถึงได้แล้วในปัจจุบันด้วยเทคนิคและมุมมองของวันนี้ ก็ช่วยพัฒนาพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ที่เขาพูดถึงให้อยู่ร่วมสมัยกับปัจจุบัน ทั้งยังเป็นการเพิ่มมิติใหม่ ๆ ให้กับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์นั้นขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง

ในกรณีของ The Other Nefertiti ไฟล์สแกนสามมิติของอัล-บาดรีและเนลเลสนั้นถูกกังขาว่าสมบูรณ์แบบเกินกว่าที่ประสิทธิภาพของเครื่องสแกนจะทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการสแกนเกิดขึ้นในสภาวะที่ตัวรูปปั้นถูกวางไว้ในกล่องกระจก และตัวศิลปินเองก็ทำได้เพียงแค่เดินสแกนรอบรูปปั้นแต่ไม่สามารถสแกนส่วนหัวของรูปปั้นจากด้านบนได้ อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนว่าสาระสำคัญของเรื่องจะไม่ได้อยู่ที่ “ความจริง”

ของเหตุการณ์ แต่อยู่ที่เจตนาของศิลปินที่จะตอบโต้การที่ตัวพิพิธภัณฑ์มีไฟล์สามมิติของรูปปั้นมาตั้งแต่ 7 ปีที่แล้ว แต่ไม่เคยเผยแพร่ให้สาธารณชนเข้าถึง และพวกเขายังหวังที่จะขยายไปสู่ประเด็นที่ใหญ่ขึ้นอย่างการกลับมาถกเถียงถึงวิธีการที่ประเทศกลุ่มเหนือ (Global North Country) อย่างเยอรมนี ยังคงใช้แนวคิดแบบจักรวรรดินิยมที่ล้าสมัยไปแล้วในการจัดการกับมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศอื่นอยู่ นอกจากนี้เมื่อนิทรรศการจบลง พวกเขาจะนำรูปปั้นจำลองนี้ไปฝังในทะเลทรายนอกกรุงโคโร โดยไม่มีการบันทึกพิถีพิถัน ใดๆ ไว้ เพื่อเป็นการโต้กลับการที่รูปปั้นถูกขุดพบในเชิงสัญลักษณ์อีกด้วย

ชมวิดีโอ "มงกุฎ"
ได้ที่ <https://youtu.be/q8EY3jTwXjg>

ดาวน์โหลดไฟล์สามมิติรูปปั้นเนเฟอร์ติติ เวอร์ชันนอราอัล-บาตริ และ ยาน นิคอลัย เนลเลส ได้ที่ nefertitihack.alloversky.com

ดาวน์โหลดไฟล์สามมิติรูปปั้นเนเฟอร์ติติ เวอร์ชันพิพิธภัณฑ์ ซึ่งเผยแพร่ในปี 2019 ได้ที่ thingiverse.com/thing:3974391

อดีต - ปัจจุบัน - อนาคต มองประวัติศาสตร์ไปข้างหน้า

เราเรียนประวัติศาสตร์ไปเพื่ออะไร ประวัติศาสตร์ทำมาในอนาคตได้จริงหรือ คำตอบของคำถามเหล่านี้อาจแตกต่างกันไปในแต่ละคน สำหรับอาร์ติชอก (Artichoke) กลุ่มคนทำงานด้านศิลปะขนาดใหญ่ในพื้นที่สาธารณะมองว่า การหยิบอดีตกลับมาพูดในบริบทปัจจุบัน ไม่เพียงแต่ทำให้เราระลึกถึงสิ่งที่จบไปแล้วเท่านั้น แต่ยังกระตุ้นให้เราตระหนักถึงปัจจุบันและตั้งคำถามกับอนาคตได้ด้วย

ในปี 2016 เป็นปีครบรอบ 350 ปีแห่งเหตุการณ์ไฟไหม้ครั้งใหญ่ของกรุงลอนดอน (Great Fire of London) อาร์ติชอกได้รับมอบหมายให้จัดเทศกาลลอนดอน อีส เบิร์นนิ่ง (London's Burning) ว่าด้วยมุมมองร่วมสมัยที่มีต่อเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญนี้พวกเขาจึงเชิญศิลปินและนักวิชาการมาร่วมสร้างสรรค์ผลงานกระจายไปทั่วพื้นที่ที่เคยไฟไหม้ โดยเป็นทั้งการย้อนกลับไปรำลึกถึงเหตุการณ์ในวันนั้น ตลอดจนการจุกคิดถึงภัยคุกคามใหม่ ๆ ที่เมืองทั้งหลายต้องเผชิญ

ทั้งในวันนี้และอนาคต ตั้งแต่ภาวะโลกร้อนไปจนถึงความขัดแย้งต่าง ๆ ทั่วโลก

ย้อนกลับไปในวันอาทิตย์ที่ 2 กันยายน 1666 ไฟเริ่มลุกไหม้จากร้านเบเกอรี่ในตรอกพุตดิ้ง เลน (Pudding Lane) และขยายเป็นวงกว้างขึ้นเรื่อย ๆ ทั่วเขตเมืองซึ่งรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยยุคกลางและมีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 80,000 คน ไฟไหม้เป็นเวลา 4 วัน ทำลายบ้านเรือนไป 13,200 หลัง ส่งผลให้ผู้อยู่อาศัยกว่า 70,000 คนต้องกลายเป็นคนไร้บ้าน สถานที่สำคัญทางราชการและโบสถ์ทั้งหลายพังทลายลง

ความเสียหายในครั้งนั้น ในแง่หนึ่งคือโศกนาฏกรรมที่ไม่มีใครอยากให้เกิดขึ้น แต่ในอีกแง่หนึ่งมันคือสิ่งที่ทำให้ลอนดอนกลายเป็นลอนดอนในทุกวันนี้ ทั้งผังเมืองและมหาวิหารเซนต์พอล (St. Paul's Cathedral) ที่มีหน้าตาอย่างที่เรารู้จักกันในปัจจุบันก็เป็นผลพวงจากเพลิงไหม้ในครั้งนั้น ด้วยเหตุนี้ สำหรับอาร์ติชอกแล้วเทศกาลลอนดอน อีส เบิร์นนิ่งจึงเป็นทั้งการรำลึกและเฉลิมฉลองไปพร้อม ๆ กัน

Produced by Artichoke. Photo by Matthew Andrews

DANIEL LEAL-OLIVAS / AFP

ความหวังจะได้รับการให้อภัย หรือต้องการให้อภัยผู้อื่น ได้เข้ามาใช้เวลาอยู่กับตัวเองและปลดปล่อยความรู้สึกเหล่านั้น ก่อนที่ทุกคนจะร่วมมือกันมองไฟที่เผาไหม้อาคารทั้งหลังลงไปพร้อมกัน

สำหรับลอนดอน 1666 เบสต์มองว่า เมื่อ 350 ปีก่อนมีผู้คนที่ถูกขบไล่และต้องย้ายที่อยู่อย่างไร ทุกวันนี้ก็ยังเป็นอยู่อย่างนั้น ต่างกันที่ว่าชาวลอนดอนชนชั้นล่างในวันนี้ไม่ได้ถูกผลักดันโดยเปลวไฟสีแดงแต่เป็นเปลวไฟทางเศรษฐกิจมากกว่า

ท่ามกลางกลุ่มควันที่พวยพุ่งและเปลวไฟที่ลุกโชนอยู่กลางแม่น้ำเทมส์ในวันนั้น คงจะทำให้ผู้ชมกว่า 50,000 คนที่ยืนมองอยู่จากทั้งสองฝั่งแม่น้ำและรับชมผ่านทางกร่ายทอดสดออนไลน์ได้รำลึกถึงเหตุการณ์ที่ฟลิกโอมลอนดอนเมื่อหลายร้อยปีก่อนและตระหนักถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อเตรียมรับมือได้บ้าง [CT](#)

Produced by Artichoke. Photo by Oliver Rudkin

ชมวิดีโอ "Dominoes 350" ได้ที่ <https://youtu.be/moGzH5-hOpA>

ชมวิดีโอ "โฮโลซีนส์" ได้ที่ <https://youtu.be/LeWXX4cmFbM>

ชมวิดีโอ "ลอนดอน 1666" ได้ที่ https://youtu.be/bA0xwv_1eJ4

กิจกรรมในเทศกาลลอนดอน อีส เบิร์นนิ่งนั้นเต็มไปด้วยความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นงานศิลปะจัดวาง (Installation Art) การแสดงสด (Performance Art) ไปจนถึงกิจกรรมเดินทัวร์และเสนาหา อาร์ตไซท์กึ่งเชิญที่สมเดชั่น เฮาส์ โอเปร่า (Station House Opera) มาบอกเล่าเส้นทางที่เปลวเพลิงลุกไหม้ ด้วยการใช้อิฐมวลเบาดังเรียงกันไปเป็นโดมิโน 3 เส้นทาง ตลอดแนว 6 กิโลเมตร แล้วเริ่มล้มอิฐก้อนแรกพร้อม ๆ กัน โดยหากอิฐล้มไปจนถึง 3 จุดสุดท้ายได้สำเร็จ ก็จะเป็นการจุดไฟให้กับประติมากรรมที่ตั้งอยู่พังทลายลงมา ราวกับเป็นภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อ 350 ปีก่อน นอกจากนี้ ยังมีการแสดงที่ชื่อว่า โฮโลซีนส์ (Holoscenes) โดยนักแสดงจากกลุ่มเออร์ลี มอร์นิง โอเปร่า (Early Morning Opera) ที่ทั้งเต้นรำและ

แหวกว่ายอยู่ในแทงก์น้ำขนาดใหญ่ในขณะที่น้ำกำลังไต่ระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อสะท้อนความคิดที่ว่า ภัยที่กำลังคุกคามโลกในปัจจุบันอาจไม่ใช่อดีตภัยอย่างในอดีต แต่เป็นภัยจากน้ำต่างหาก

เทศกาลลอนดอน อีส เบิร์นนิ่ง ปิดฉากลงด้วยโปรแกรมโฮโลด้อยอย่างลอนดอน 1666 (London 1666) ที่อาร์ตไซท์ร่วมมือกับเดวิด เบสต์ (David Best) ในการสร้างประติมากรรมยาว 120 เมตร ซึ่งจำลองเมืองลอนดอนในศตวรรษที่ 17 กลับขึ้นมาใหม่ เพียงเพื่อที่จะถูกไฟเผาไหม้อัดกลางแม่น้ำเทมส์

เดวิด เบสต์ เป็นศิลปินชาวแคลิฟอร์เนีย ซึ่งโด่งดังจากผลงานการสร้างวิหารไม้ในหลายพื้นที่ทั่วโลก เบสต์สร้างให้วิหารไม้ของเขาดำรงอยู่เพียงชั่วคราว เปิดให้ใครก็ตามที่สูญเสีย

ที่มา : บทความ "Artists Return Nefertiti Bust to Egypt Thanks to Covert 3-D Scanning" จาก news.artnet.com / บทความ "Could the Nefertiti Scan Be a Hoax and Does that Matter?" จาก hyperallergic.com / บทความ "London's burning. Again..." จาก telegraph.co.uk / บทความ "Operation Night Watch is Revealing Rembrandt's Secrets (And You Can Watch Live)" จาก frieze.com / บทความ "Paint the color of the Imperial Palace on your face" จาก medium.com / บทความ "Palace Museum launches exquisite original lipsticks" และ "Summer Palace cosmetics become a hit on Alibaba's Tmall" จาก en.people.cn / บทความ "Pride and cosmetics: Success of Imperial China-inspired products soaring in popularity" จาก cosmeticsdesign-asia.com / บทความ "THE NEFERITI 3D SCAN HEIST IS A HOAX" จาก cosmowoman.com / บทสัมภาษณ์อริญชย์ รุ่งแจ้ง จาก wurkon.com / สูจิบัตรนิทรรศการ "มงกุฎ โดย อริญชย์ รุ่งแจ้ง" / วิดีโอ "Arin Rungjang au Jeu de Paume" โดย Jeu de Paume จาก youtube.com / วิดีโอ "Artist talk : Mongkut Art Exhibition By Arin Rungjang with Kamol Phaosavasdi" โดย Art Centre Silpakorn University จาก youtube.com / วิดีโอ "CONVERSATION WITH ธงชัย วินิจจะกูล" โดย Way magazine จาก youtube.com / artichoke.uk.com / nora-al-badri.de / rijksmuseum.nl

“ประวัติศาสตร์จะไม่ซ้ำ ประวัติศาสตร์จะต้องเปลี่ยน” ว่าด้วยประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลง

เรื่อง : ณัฐชา ตะวันนาโชติ

“ประวัติศาสตร์วิจารณ์ตัวเองตลอดเวลา มันถูกตั้งคำถามได้
มันสร้างอยู่ในตัวมันเองว่าต้องเกิดการสงสัย
ต้องเกิดการโค่นความรู้ความคิดที่มีอยู่ แล้วเชยิบต่อไป”
- ธงชัย วินิจจะกุล -

“ประวัติศาสตร์” วิชาแสนน่าเบื่อของใครหลายคน ที่มักถูกสอน (แกมบังคับ) ให้ท่องจำเรื่องราว เหตุการณ์ ชื่อบุคคลสำคัญ วันที่ หรือตัวเลขต่าง ๆ ประหนึ่งเป็นสูตรวิชาคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้วิเคราะห์หรือตั้งคำถาม กับประวัติศาสตร์ในตำราเรียนสักเท่าไร ทั้งที่ ในความเป็นจริง ตำราประวัติศาสตร์ก็เป็น สิ่งที่ถูกเขียนขึ้นมาและตีความได้อย่างหลากหลาย ถ้าหากเรามองย้อนกลับไปไม่ว่าจะในอารยธรรมใด ยุคใด หรือสมัยใดเราจะพบว่า “การเปลี่ยนแปลง” เกิดขึ้นในสังคมเสมอ และประวัติศาสตร์ก็สอนให้เรา รู้ว่า บางครั้งสิ่งที่มนุษย์เคยคิดว่าจริง ก็สามารถ ถูกโต้แย้ง หักล้าง ปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงได้ ด้วยหลักฐานและองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนไป ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม

เริ่มตั้งคำถาม (The First Historian)

ย้อนไปในยุคกรีกโบราณเมื่อ 2,500 ปีก่อน การบันทึกประวัติศาสตร์ยังไม่ได้แพร่หลาย เหมือนทุกวันนี้ ผู้คนในยุคนั้นเชื่อว่าเหตุการณ์ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนเป็นผลมาจากประสงค์ของ เหล่าเทพเจ้า จึงมีบันทึกน้อยมากที่อธิบาย ถึงสาเหตุที่มาของสิ่งต่าง ๆ นอกเหนือจากนั้น ทำให้เฮโรโดตัส (Herodotus) นักเขียนชาวกรีก

ผู้ต่อมาถูกขนานนามว่าเป็นบิดาแห่งประวัติศาสตร์ เริ่มมองหาแนวทางใหม่ ๆ ในทำความเข้าใจ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน โดยเขา ออกเดินทางและเก็บรวบรวมหลักฐานเพื่อบันทึก เรื่องราวของสงครามกรีก-เปอร์เซีย (499-479 B.C.) ลงในหนังสือ *Histories* (ฮิสทอรีส) ซึ่งแปลว่า การค้นคว้าวิจัยหรือสืบหาข้อมูล (Inquiry) จนกลายเป็นรากฐานของการศึกษาประวัติศาสตร์ มาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อความจริงไม่ได้มีเพียงหนึ่ง (Faith vs. Facts)

ย้อนกลับไปในยุคกลาง (คริสต์ศตวรรษ ที่ 5-15) ซึ่งเป็นยุครุ่งเรืองของของ คริสตศาสนาในยุโรป แต่เวลานั้น กลับเป็นยุคมืดทางความรู้ เนื่องจาก อิทธิพลทางการเมืองและการเงิน ทำให้ศาสนจักรมีอำนาจในการกำหนด ชะตาชีวิตของผู้คน คำสอนของ ศาสนจักรกลายเป็นความจริงสูงสุด เพียงหนึ่งเดียว คนที่คิดต่างกลายเป็น พวกนอกกริตและมีความผิดตาม กฎหมาย

- “ทุกอย่างหมุนรอบฉัน (และโลก)”
แนวคิดที่โลกเป็นศูนย์กลางของจักรวาล เป็นคำสอนของคริสตศาสนาและแพร่หลาย มาตลอดยุคกลาง ความเข้าใจแบบอื่นถือเป็นการทำทนายพระผู้เป็นเจ้าอย่างไม่น่าให้อภัย นิโคเลาส์ โคเปอร์นิคัส (Nicolaus Copernicus) และนักคิดแห่งยุคอีกหลายคนได้ทยอยออกมา โต้แย้งถึงความจริงข้อนี้อยู่นับร้อยปี จนที่สุด ข้อพิสูจน์ว่า “พระอาทิตย์เป็นศูนย์กลางของ ระบบสุริยะ” ได้รับการยอมรับ ความเชื่อทาง ศาสนาจึงเริ่มถูกสั่นคลอน นำไปสู่การปฏิวัติ ทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Revolution) ที่ผู้คนเริ่มตั้งคำถามกับความเชื่อ และไบเบิล ไม่ได้เป็นความจริงเพียงหนึ่งเดียวอีกต่อไป

- “มนุษย์มาจากไหน”
เรื่องต้นกำเนิดของมนุษย์ หากอ่านจากคัมภีร์ ไบเบิลจะได้คำตอบว่า มนุษย์ทุกคนเป็นลูกหลาน ของอดัม (Adam) และ อีฟ (Eve) ที่พระเจ้า ทรงสร้างขึ้นหลังจากสร้างสรรพสิ่งอื่น ๆ แล้ว แต่แนวคิดนี้ก็ไม่ว่าจะถูกโต้แย้งด้วยข้อเสนอ ที่ว่า มนุษย์สืบเชื้อสายมาจากลิง (Ape) และ สิ่งมีชีวิตอื่นบนโลกก็เกิดจากการวิวัฒนาการ แบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเจ้าทฤษฎีวิวัฒนาการ อย่าง ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) และ อัลเฟรด วอลเลซ (Alfred Wallace)

ปัญหาโลกแตก

“วันสิ้นโลก” ประเด็นฮอตฮิตของทุกยุคทุกสมัยที่ถูกทำนายว่าจะเกิดขึ้นและถูกหักล้างอย่างชัดเจนมาตลอดประวัติศาสตร์ หลายคนอาจคุ้นกับภาพยนตร์ฟอร์มยักษ์ 2012 วันสิ้นโลก ที่เล่าถึงคำทำนายจากปฏิทินของชาวมายาที่จะสิ้นสุดลงในวันที่ 21 ธันวาคมในปีนั้น หรือปรากฏการณ์ Y2K ที่คาดว่าจะมีการล่มสลายของระบบคอมพิวเตอร์ใน 2000 แต่จนแล้วจนรอด หากคุณได้มีโอกาสอ่านบทความนี้อยู่ ก็คงเป็นอีกหนึ่งข้อพิสูจน์ว่าโลกยังไม่แตกตามคำทำนายใด ๆ

หากย้อนเวลากลับไป มนุษย์ให้ความสำคัญกับเรื่องวันสิ้นโลกมาหลายพันปี ซึ่งหลักฐานแรก ๆ ที่พบนั้นมีมาตั้งแต่ช่วง 600 ปีก่อนคริสตกาล แม้รายละเอียดและสาเหตุจะแตกต่างกันไปตามช่วงเวลา ความเชื่อ และวัฒนธรรม แต่ความคิดนี้นับเป็นแนวคิดที่ยังคงอยู่กับสังคมมนุษย์เรื่อยมา

634 B.C

ตำนานของชาวโรมันโบราณกล่าวว่ามีกอินทรี 12 ตัวมาบอกกับ โรมูลุส (Romulus) ผู้เป็นกษัตริย์องค์แรกและผู้ก่อตั้งกรุงโรมว่า อารยธรรมอันยิ่งใหญ่ของเขาจะดำรงอยู่เพียง 120 ปีเท่านั้น เมื่อใกล้ถึงวัน ชาวเมืองต่างพากันตื่นตระหนก แต่สุดท้ายอาณาจักรโรมันก็ยังคงสร้างความยิ่งใหญ่มานับพันปี

1584

นักโหราศาสตร์ชาวลอนดอนหลายคนออกมาเตือนถึงเหตุการณ์น้ำท่วมโลกครั้งใหญ่ที่จะเกิดขึ้นในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 1584 เป็นเหตุให้ชาวเมืองราว 20,000 คน รีบอพยพและกักตุนเสบียงอาหารไว้เป็นจำนวนมาก แต่พอถึงวันนั้น กลับไม่มีฝนตกเลยแม้แต่หยดเดียว นับเป็นการแกงครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 16

1999

นอสดราดามุส (Nostradamus) แพทย์และนักโหราศาสตร์ชื่อดังชาวฝรั่งเศสเชื้อสายยิว เป็นเจ้าของคำทำนายที่ถูกนำมาตีความต่อว่าเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญของโลกหลายครั้ง โดยคำทำนายซึ่งเป็นที่รู้จักกันมากที่สุดก็คือ ในเดือนที่ 7 ของปี 1999 จะมี “ราชาแห่งความน่าสะพรึงกลัว” มาจากฟากฟ้า ทำเอาผู้คนตีความไปว่าอาจจะมียูกกาบาตพุ่งชนโลก และจะเป็นวันสิ้นโลกในที่สุด

2000

การก้าวสู่สหัสวรรษใหม่ในปี 2000 หรือที่เรียกว่า Y2K (ย่อมาจาก Year 2000) นั้น ถูกคาดการณ์ว่าจะสร้างปัญหาให้กับระบบเอกสารและคอมพิวเตอร์ทั่วโลก เนื่องจากระบบที่ใช้บันทึกปีคริสต์ศักราชในอุปกรณ์ต่าง ๆ จะถูกย่อลงเหลือเพียง 2 หลักท้าย (เช่น 1 มกราคม 1995 จะเป็น 01/01/95) ดังนั้นเมื่อเข้าสู่วันที่ 1 มกราคม 2000 ผู้คนจึงคิดว่าระบบจะย้อนตัวเองกลับไปที่เป็นปี 1900 และทุกสิ่งอย่างที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์จะเกิดการล่มสลายลง

2012

ปฏิทินแบบยาวของชนเผ่ามายาแห่งอารยธรรมอเมริกากลางได้สิ้นสุดลงในวันที่ 21 ธันวาคม 2012 ผู้คนพากันแตกตื่นว่ากาลอวสานของโลกกำลังจะมาถึง แต่เมื่อวันนั้นมาถึงและไม่มีอะไรเกิดขึ้น จึงมีคนมาโต้แย้งว่า เนื่องจากระบบปฏิทินมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้มีการคำนวณวันที่ใหม่ ว่าจริง ๆ แล้วควรจะในช่วงกลางเดือนมิถุนายน 2020 ที่ผ่านมาต่างหาก และก็เป็นอีกครั้งที่โลกยังคงไม่แตก

การสิ้นสุดและการเกิดใหม่คือปรากฏการณ์ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เพราะการจบลงของสิ่งหนึ่งล้วนเป็นการเปิดประตูความเป็นไปได้ใหม่ ๆ เสมอ มนุษย์ก้าวผ่านคำทำนายวันสิ้นโลกในอดีตทุกครั้งมาพร้อมกับการล้มล้างความเชื่อเดิมและเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ว่าความเชื่อนั้นไม่เป็นความจริง ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ทำให้เราได้เรียนรู้ว่าการกล้าที่จะท้าทายความเชื่อเดิมอาจไม่ใช่เรื่องผิด เพราะเมื่อสิ่งใดถูกล้มล้าง นั่นแปลว่าเรากำลังก้าวต่อไปข้างหน้านั่นเอง [CT]

ที่มา : บทความ “ธงชัย วินิจจะกูล: อย่าปล่อยให้ประวัติศาสตร์เรื่องใดมีอำนาจมากเกินไป” โดย กฤษฏา สุวรรณธนกุล จาก prachatai.com / บทความ “List of Dates Predicted for Apocalyptic Events” โดย World Heritage Encyclopedia จาก gutenber.org / history.com

Ground Control

(ซ้าย) ปอน-อังกูร ไชยปรีชาวิทย์ (กลาง) ฟ้าป่าน-สิริมา ไชยปรีชาวิทย์ (ขวา) คริสซี่-ศิษรินทร์ ลางกุลเสน

ประวัติศาสตร์ศิลปะเป็นเรื่องสนุก ใกล้ตัว และควรถอดบทเรียน

เรื่อง : ปิยพร อรุณเกรียงไกร | ภาพ : สุรเชษฐ์ โสภารัตนดิกลง

ประวัติศาสตร์ศิลปะอาจดูเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับคนทั่วไป แต่ GroundControl กลับถ่ายถอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ในโลกศิลปะวัฒนธรรมได้อย่างสนุกและเข้าใจง่าย สไตล์เพื่อนเล่าให้ฟัง แกรมยังมีเรียลไทม์คอนเทนต์ที่น่าติดตามไม่แพ้กัน

“จริง ๆ เราเป็นบริษัทเอเจนซี่ค่ะ/ครับ” GroundControl นิยามตัวเองว่าเป็น Collaborative Agency ที่เชื่อมโยงเรื่องราวและผู้คนจากหลากหลายสาขามาเจอกัน ไม่ว่าจะเป็นศิลปะ ธุรกิจ หรือวิทยาศาสตร์ เช่นเดียวกับทีมงานที่มาจากสายงานต่างกัน นำทีมโดย **ฟ้าป่าน-สิริมา ไชยปรีชาวิทย์** ช่างภาพและคิวเรเตอร์ **คริสซี่-ศิษรินทร์ ลางกุลเสน** อดีตนักสื่อสารแห่ง GDH และ **ปอน-อังกูร ไชยปรีชาวิทย์** ซึ่งมีประสบการณ์ด้านธุรกิจอาหารและธุรกิจเพื่อสังคม ด้วยเชื่อว่าการผสมผสานศาสตร์ที่หลากหลายจะทำให้เกิดองค์ความรู้ ประสบการณ์ใหม่ ๆ และคอมมูนิตี้

ถ้าพร้อมแล้ว เชิญขึ้นยานอวกาศไปทำความรู้จักกับพวกเขากันเลย

This is GroundControl to Everyone

ย้อนกลับไปยังช่วงโควิด-19 ระบาดในเดือนเมษายน ทั้งสามคนเปิดบริษัท พร้อมกับทำแคมเปญ “Co-with 19” โดยชวน 19 วงดนตรี กับ 19 นักออกแบบ และครีเอเตอร์ มาร่วมกันออกแบบหน้ากากผ้า เพื่อระดมทุนจัดซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์ให้กับ 3 จังหวัดภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงในเวลานั้น กระบวนการทำงานทั้งหมดใช้เวลาประมาณเดือนครึ่ง และได้เงินระดมทุนราว 7 แสนบาท โดยส่วนหนึ่งนำไปสร้างห้องตรวจเชื้อที่จังหวัดยะลา

เมื่อผู้คนอึดอัดกับการกักตัวอยู่บ้านและโหยหาการท่องเที่ยว ทีมงานจึงผูกโปรเจกต์ Self-Quarantour พาชมพิพิธภัณฑ์และสถานที่สำคัญในมุมมองประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม ตั้งแต่นครรัฐวาติกัน พิพิธภัณฑ์ฟรีดา คาห์โล ไปจนถึงพระราชวังแวร์ซายส์ โดยแต่ละตอนจะมีไกด์นำชมพร้อมข้อมูลแน่นปึก ผสมเรื่องราวกอสซิปกรุบกริบ จนมีแฟน ๆ ติดตามกันล้นหลาม

“พอโควิด-19 เริ่มซาลง มันมี pain point (ปัญหา) บางอย่างมาทดแทน เช่น การไม่ได้ออกไปเที่ยวข้างนอก และก็เป็นปัญหาส่วนตัวของเราด้วย บวกกับเทรนด์สำคัญที่กำลังมาตอนนั้น คือ VR Tour ซึ่งลองเล่นแล้วก็สนุกดี เรากับผ้าป่านเคยไปเดินมิวเซียมกับนักรบ มูลมานัส (ศิลปินภาพคอลลาจ) ซึ่งเขาเล่าสนุกและได้ความรู้ด้วย เลยอยากนำประสบการณ์แบบนี้มาให้กับทุกคน ด้วยการเล่าเรื่องประวัติศาสตร์ที่สนุก บวกกับเทคโนโลยี และเพื่อนของพวกเขาเป็นไกด์นำชม ทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ขึ้นมา ไม่จำเป็นต้องอ่านตำราอย่างเดียว” คริสซีเล่าถึงที่มาของโปรเจกต์นี้

“เราเห็นว่าธุรกิจการท่องเที่ยวและอาหารเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างได้รับผลกระทบรุนแรงที่สุด เลยลองคิดว่ามีเทรนด์อะไรที่น่าสนใจบ้างในมุมมองการท่องเที่ยว ซึ่งเราไม่คิดว่าจะหยุดอยู่แค่นี้ด้วย โปรเจกต์นี้สามารถตอบโจทย์ในแง่การท่องเที่ยวต่อไปได้ เพราะเราคิดไอเดียบนพื้นฐานของปัญหา แล้วเราสามารถทำอะไรได้บ้าง โดยเล่าแบบเพื่อนเล่าให้ฟังเป็นคอนเซ็ปต์หลัก ไม่ใช่การเลกเชอร์” ปอนเสริม

Self-Quarantour ทิวทัศน์รสที่มีทั้งดราม่า ปากฮา และแบ๊วกับมอยค่าคุณพี

เบื้องหลังความสนุกผสมสาระที่ย่อยง่าย คือการวิจัยข้อมูลมหาศาล ลิสต์ประเด็นที่น่าสนใจ เขียนสคริปต์ ซักซ้อมการนำชม หากภาพประกอบการนำชม ที่สำคัญคือ เปิดพื้นที่ให้กับไกด์อย่างเต็มที่ ดังนั้นบรรยากาศและอรรถรสในแต่ละอีพีจึงแตกต่างกันไป จากนั้นทีมงานจะทำคลิปไฮไลต์ 5-7 นาที เพื่อสรุปเนื้อหาและดึงความสนใจของผู้ชมให้กลับไปดูคลิปอีกครั้ง เช่น ตอน “Vatican City” นำชมโดยฟาโรส-ณัฐฐ์ กลิ่นมาลี เจ้าของรายการ “ไกลบ้าน” บนยูทูบ เป็นตอนที่อัดแน่นไปด้วยข้อมูลผสมกับความตลกและเป็นกันเอง พร้อมย้ำว่าไม่ต้องเชื่อเขาก็ได้ และเปิดพื้นที่ให้ทุกคนมาแชร์ข้อมูลกัน

“กว่าจะออกมาเป็นเนื้อหาที่สนุก เบื้องหลังเราทำงานวิจัยกันหนักมาก เช่น พระราชวังแวร์ซายส์มีอะไรน่าสนใจบ้าง ลิสต์ออกมาได้ 10 หน้ากระดาษ A4 เราก็มาลองทำกันจริง ๆ ว่าจะเล่าแบบไหน คนดูจะรู้สึกแบบไหน เรามองว่ามันเป็นรายการเลยครับ มีแพตเทิร์นและใส่ความตั้งใจไปเต็มที่ พอพิตแบ็กออกมา เราก็แฮปปี้มาก เพราะมันเกิดคอมมูนิตี้จริง ๆ”

...เป้าหมายของเราคือ เราต้องการขยายขอบเขตของคำว่า ‘โลกศิลปะ’ หรือโลกของการสร้างสรรค์ กับ ‘โลกธุรกิจ’ ซึ่งตอนแรกอาจจะยังไม่เห็น Value (คุณค่า) ของศิลปะมากนัก แต่ถ้าเราขยายจากจุดเริ่มต้นต่อไปได้ จะมีผลิตภัณฑ์หรือแคมเปญออกมาในหลายรูปแบบ...

“เราพยายามทำให้ย่อยง่าย และให้พื้นที่กับไกด์ค่อนข้างเยอะ เช่น อีพีของนักรบหรือพีฟารอส จะมีความแองสูง เม้าท์มอย จ้อจี้ แต่ตอนของที่แพท-พัทริกา ลิปตพัลลภ ที่เล่าถึงฟรีดา คาห์โล จะดรามามาก ๆ เพราะเขานัดแบบนั้น ส่วนตอนของครุฑอม (จักรกฤต โยมพยอม) ก็จะมีบันเทิงไปเลย พอมันเป็นพื้นที่ที่ไกด์แต่ละคนเขาเชี่ยวชาญในวิธีการเล่า มันก็เลยเข้าปากเขา เราแค่คิวเรตให้เนื้อหาเข้าใจง่าย และเป็นสำเนียงของไกด์ แต่ละอีพีจึงไม่จำเจและมีความหลากหลายตามไกด์ของเราด้วย”

Community is the New Value ข้อมูลสร้างมูลค่า คอมมูนิตี้สร้างคุณค่าในระยะยาว

กระแสตอบรับเชิงบวกจาก Self-Quarantour และคอนเทนต์ที่เข้าถึงง่าย ทำให้ GroundControl กลายเป็นคอมมูนิตี้ของคนรักศิลปะ ตามความตั้งใจของทีมงานที่อยากยกระดับวงการศิลปะ และเชื่อมโยงคอมมูนิตี้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ไม่เพียงเท่านั้นทีมงานยังวางแผนทำแคมเปญอย่างต่อเนื่องในหลายรูปแบบ เช่น “ถ้าการเมืองดี คงไม่ต้องมีเวิร์กช็อป” ที่ชวนนักเรียนและนักศึกษา มาร่วมกิจกรรมที่เปิดเสรีภาพทางความคิด โดยจับมือกับ underDOC Film, Eyedropper Fill, Punch Up และ T’la Frame ในแง่ธุรกิจ GroundControl สร้างรายได้ด้วยโมเดลเอเจนซีที่เน้นการทำงานร่วมกับผู้คนจากวงการต่าง ๆ ไปจนถึงการตอบโต้ลูกค้าบริษัทและแบรนด์ชั้นนำที่ให้ความสำคัญกับงานศิลปะ

“จริง ๆ แล้วเป้าหมายของเราคือ เราต้องการขยายขอบเขตของคำว่า ‘โลกศิลปะ’ หรือโลกของการสร้างสรรค์ กับ ‘โลกธุรกิจ’ ซึ่งตอนแรกอาจจะยังไม่เห็น Value (คุณค่า) ของศิลปะมากนัก แต่ถ้าเราขยายจากจุดเริ่มต้นต่อไปได้ จะมีผลิตภัณฑ์หรือแคมเปญออกมาในหลายรูปแบบ เราคิดไปถึงขั้นที่ว่าวันหนึ่งเราจะกลายเป็นผู้ดูแลศิลปินและสามารถสร้างงานขึ้นมาด้วยหรือแม้กระทั่งไปแตะโลกของ Fine Art (วิจิตรศิลป์) แต่ตอนนี้เราเพิ่งเริ่มต้นกัน” ผ้าป่านกล่าวถึงจุดหมายที่ทั้งสามคนวางไว้บนความเป็นไปได้อันไม่รู้จบ

“ความสนุกของประวัติศาสตร์คือเราได้ตกเตียงกัน และตระหนักถึงความเป็นไปได้ของหลาย ๆ อย่าง เราจะคิดให้รอบด้านก่อนตัดสินใจ และกว้างขวางในความรู้มากขึ้น”

ปัจจุบันมีเพจและสื่อที่นำเสนอคอนเทนต์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ให้เลือกอ่านกันไม่หวาดไม่ไหว แต่ทั้งสามคนมองว่าในอนาคตสื่อจะมีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น GroundControl จึงเน้นการสร้างคอมมูนิตี้นี้เป็นหลัก และนำเสนอคอนเทนต์เฉพาะทาง โดยผสมผสานองค์ความรู้และกลุ่มคนจากสังคมต่าง ๆ

“เรามองว่าคอมมูนิตี้นี้หรือข้อมูล คือ New Oil (คุณค่าใหม่) ถ้าใครสร้างคอมมูนิตี้นี้และหาทางต่อยอดได้ ก็จะสามารถเข้าถึงโอกาสอีกมากมาย นั่นคือโมเดลธุรกิจที่ยั่งยืนในอนาคต ตอนนี้นำพยายามสร้างกลุ่มเครือข่ายศิลปินซึ่งผ้าป่ากันมานานแล้วให้แข็งแรงมากขึ้น และชวนมาทำงานร่วมกันหรือทำงานตามโจทย์ลูกค้าแบรนด์ต่าง ๆ ที่อยากนำเสนอเรื่องศิลปะ หรือเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ ส่วนเพจ เราพยายามสร้างคอมมูนิตี้นี้ของคนรักศิลปะ หรือแม้แต่คนที่อาจจะไม่ได้อินมากอย่างผม และพยายามมองว่าศิลปะเข้าถึงง่ายขึ้น จำต้องได้มากขึ้น” ปอนอธิบายในฐานะผู้ดูแลฝ่ายธุรกิจ

“เราไม่ได้มองตัวเองว่าเป็นสื่อ แต่เป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ที่สร้างคอมมูนิตี้นี้มากกว่า แล้วเราจะสื่อสารกับคอมมูนิตี้นี้ผ่านรูปแบบไหนบ้าง ไอเดียเหล่านี้จะถูกพัฒนาเป็นแคมเปญทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เพราะเป้าหมายของเราไม่ใช่การไปแข่งกับคนอื่น” ผ้าป่าเสริม

“ในตลาดตอนนี้จะเห็นได้ว่าสื่อใหญ่พยายามรวบรวมสื่อเล็กเข้าไปเพราะเขาเห็นว่าสื่อเล็ก ๆ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า โมเดลของอินฟลูเอนเซอร์หรือครีเอเตอร์จึงเติบโต ดังนั้นสิ่งที่มีมูลค่าและคุณค่าจริง ๆ ก็คือ คอมมูนิตี้นี้ ซึ่งเราอยากสร้างคอมมูนิตี้นี้แบบของเรา และเชื่อมต่อกันในรูปแบบต่าง ๆ มากกว่า”

History Repeats Itself ถอดนุเรียนจากประวัติศาสตร์ซ้ำรอย

ไม่ใช่แค่อดีต ศิลปะ คนรุ่นใหม่ก็สนใจและติดตาม GroundControl เช่นกัน ส่วนหนึ่งเพราะได้น้อง ๆ ทีมงานไฟแรง มาช่วยค้นข้อมูล และสร้างสรรค์คอนเทนต์กันเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นเรียลไทม์คอนเทนต์ที่เกาะติดกระแส หรือคอนเทนต์ออริจินัลก็ตาม

“อย่างแรก ภาษามันสื่อสารกับเขา ไม่ทำให้เขารู้สึกว่าศิลปะหรือประวัติศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว อีกอย่างต้องให้เครดิตกับเจเนอเรชันนี้ที่ต้องการค้นหาและรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์ด้วยตัวเองอยู่แล้ว อาจจะด้วยเทคโนโลยีที่ก้าวกระโดด ทำให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ใกล้ตัวและกระตุ้นให้คนรุ่นนี้เกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ถ้ามองในแง่การศึกษาศิลปะ เราเรียนศิลปะใน

โรงเรียน ซึ่งมักจะมีถูกฝึก เราไม่เคยได้เรียนประวัติศาสตร์ศิลปะของโลก เราเรียนสีน้ำ แต่ไม่เคยรู้เลยว่าพริดา คาทโลคือใคร มีส่วนขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างไร มันก็สะท้อนถึงระบบการศึกษาที่ไม่ตอบโจทย์ ทำให้เราต้องการศึกษานอกห้องเรียน และเราอยากเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนระบบศึกษาด้านศิลปะให้แข็งแรงมากขึ้น” ผ้าป่ากล่าว

“เขาต้องการข้อมูลตรงนี้ เพราะถูกปิดบังอะไรหลาย ๆ อย่าง พอถึงเวลาเขามีสิทธิ์ที่จะเปิดกว้างและหาอะไรในโลกโซเชียล เราก็เข้ามาแชร์พอร์ตรีตเรื่องข้อมูล” คริสซ็อบอธิบายถึงความถูกต้องของข้อมูลที่จะต้องมีการตรวจสอบที่ถูกต้องกัน 2 ที่ขึ้นไป ขณะเดียวกันทีมงานก็ไม่ได้วางตัวเป็นผู้เชี่ยวชาญ แต่ต้องการเปิดพื้นที่ให้คนมาพูดคุยและถกเถียงกัน เพราะข้อมูลประวัติศาสตร์ไม่ตายตัว และคัดค้านได้ด้วยหลักฐานข้อมูลใหม่

“เราอยากให้เกิดดีดดีดไฟโรสด้วย เขาบอกว่าไม่ต้องเชื่อดิฉันก็ได้ เรามาแชร์ความรู้โอเคด้วยกัน ถ้าเราตั้งตัวเองเป็นผู้รู้ นั่นคือความทุกข์ มันไม่สนุกหรอกจริง ๆ แล้วประวัติศาสตร์มันเดินได้ มันมีการค้นพบใหม่ ๆ ในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ดีความใหม่ได้ หรือแม้แต่สิ่งเดียวกัน ก็ดีความใหม่ได้ด้วยซ้ำ”

ในฐานะคนทำคอนเทนต์ว่าด้วยประวัติศาสตร์ศิลปะ ย่อมมองเห็นร่องรอยของประวัติศาสตร์ที่มักจะเกิดขึ้นซ้ำรอย แต่การเรียนรู้ประวัติศาสตร์จะทำให้มีข้อมูลรอบด้าน และมองเห็นภาพรวมของสิ่งต่าง ๆ กว้างมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีขึ้นในอนาคต หรืออาจเลี่ยงบึงจัยแวดล้อมที่จะส่งผลให้ประวัติศาสตร์วนกลับมาสู่รูปแบบเดิมอีกครั้ง

“ความสนุกของประวัติศาสตร์คือเราได้ตกเตียงกัน และตระหนักถึงความเป็นไปได้ของหลาย ๆ อย่าง เราจะคิดให้รอบด้านก่อนตัดสินใจ และกว้างขวางในความรู้มากขึ้น ในประวัติศาสตร์ศิลปะ เราได้เห็นต้นแบบของความกล้าที่จะต่อสู้กับอะไรบางอย่าง กลุ่มคนเล็ก ๆ เปลี่ยนแปลงอะไรได้บ้าง ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้”

“การเข้าใจศิลปะชิ้นหนึ่ง มันมีหลายเลเยอร์ เช่น เลเยอร์ที่ดูแล้วสวยงามสำหรับผู้เสพ แต่บางครั้งก็ต้องอาศัยการตีความหรือถอดสัญญาณบางอย่างที่ศิลปินต้องการจะสื่อ เราต้องรู้ประวัติศาสตร์ศิลปะ หรือประวัติศาสตร์โลก ไปจนถึงประวัติศาสตร์ของสังคมนั้น ๆ และบริบทนั้น ๆ จึงจะเข้าใจมันได้ ถ้าคุณไม่รู้ คุณเสพเท่านั้นก็ได้ แต่เมื่อไรที่คุณรู้ มันจะพาคุณไปที่อื่น” CT

ขอบคุณสถานที่ : AIS Design Centre (AIS D.C.) ดี เอ็มพีเรียม ชั้น 5

เก็บและใช้ เทคนิคบันทึกข้อมูล ให้เป็นประวัติศาสตร์ ในอนาคต

เรื่อง : นพพร คนไว

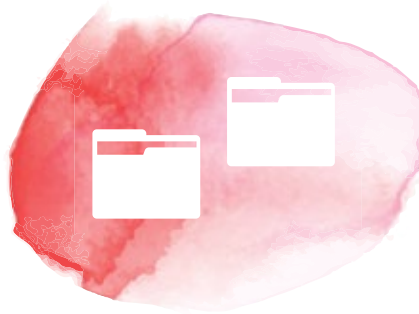
ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้เราสามารถผลิตข้อมูลได้เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล จึงเป็นความท้าทายของการทำงานในแต่ละสายอาชีพในการจัดการกับข้อมูลที่ถูกสร้างขึ้นอยู่ตลอดเวลา ซึ่งข้อมูลนั้นอาจอยู่ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งยังมีอีกจำนวนมากที่ถูกปล่อยให้อยู่กระจัดกระจายตามที่ว่า ๆ การมีระบบการ “จัดการ” และ “จัดเก็บ” ข้อมูลที่มีความมั่นคงจึงกำลังกลายเป็นสิ่งสำคัญไม่ว่าจะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลระดับองค์กร

ดูข้อมูลอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ

การจัดเก็บ (Keeping)

การจัดการ (Management)

การใช้ประโยชน์ (Exploitation)

การจัดเก็บ (Keeping)

เริ่มจากการสร้างเกณฑ์การประเมินข้อมูลที่เราต้องการจะเก็บเป็นอันดับแรก ซึ่งมักจะขึ้นอยู่กับรูปแบบของข้อมูล เช่น ข้อมูลที่มีคุณค่าชั่วคราว ข้อมูลที่มีคุณค่าถาวร ข้อมูลที่ถูกใช้อย่างต่อเนื่อง ไปจนถึงการประเมินความสำคัญของข้อมูลต่อความคุ้มค่าในการจัดเก็บเพื่อใช้ประโยชน์และค้นหาในอนาคต ในขณะที่บางคนอาจจะคำนึงถึงความผูกพันต่อจิตใจของชุดข้อมูลต่าง ๆ นอกจากนี้ในกระบวนการจัดเก็บ ยังรวมไปถึงการตัดสินใจและบันทึกเหตุการณ์และบริบทที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บด้วยว่าเป็นการจัดเก็บเมื่อใด เก็บที่ไหน อย่างไร ใครเป็นผู้จัดเก็บ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการจัดเก็บข้อมูลเพื่อการทำงานเป็นทีมและข้อมูลสำหรับองค์กร

การจัดการ (Management)

เรามีวิธีการจัดการกับข้อมูลแตกต่างกันไปตามประเภทของข้อมูลและเนื้อหาที่บรรจุอยู่ในข้อมูลต่าง ๆ สำหรับการจัดการข้อมูลที่ดี เราอาจต้องพิจารณาถึงทรัพยากรและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการ รวมถึงการคาดการณ์เกี่ยวกับการใช้งานข้อมูลในอนาคตที่ก็จะมีผลต่อการตัดสินใจใน

การจัดการข้อมูลแต่ละชนิด การจัดการเพื่อเก็บข้อมูลที่ดียังครอบคลุมถึงการจัดหรือคัดทิ้งข้อมูลที่มีคุณค่าน้อยหรือไม่คุ้มค่าในการจัดเก็บด้วย เนื่องจากจะส่งผลถึงการเปลี่ยนวิธีการจัดการเมื่อต้องการการประเมินใหม่ (Re-Evaluation) ของข้อมูล

การใช้ประโยชน์ (Exploitation)

เป็นวิธีการเข้าถึงการใช้อินโฟर्मชันที่ถูกจัดเก็บ โดยมากจะจำแนกการจัดเก็บออกเป็น 2 วิธี ได้แก่ การไล่เรียงตามโครงสร้าง (Navigation) นั่นคือการค้นหาตามโครงสร้างที่เราสร้างไว้ เช่น การสร้างโฟลเดอร์ที่แตกแขนงเป็นลำดับ ซึ่งวิธีนี้อาจมีข้อเสียตรงที่ หากข้อมูลส่วนใดที่ถูกสร้างลำดับลึกลงไปมากก็จะยิ่งทำให้การค้นหาทำได้ลำบากขึ้น ส่วนอีกวิธีคือการสืบค้นผ่านตัวอักษร (Search) ของข้อมูลที่ต้องการโดยตรง ซึ่งแม้จะเป็นวิธีที่สะดวกแต่ข้อเสียก็คือต้องอาศัยความจำของผู้ใช้งานต่อการจำ “ชื่อ” เรียกของข้อมูลที่ต้องการค้นหา

ข้อมูลที่ผ่านมาในแต่ละวัน อาจถูกมองว่าไม่สำคัญ แต่เราไม่สามารถรู้ได้ว่าวันไหนที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลนั้น ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ หรือเพื่อเรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต การจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในอนาคต จึงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการทำความเข้าใจกับประวัติศาสตร์และสร้างอนาคตที่ดีกว่าจากข้อมูลที่ถูกจัดเก็บไว้เป็นอย่างดี [CT](#)

ที่มา : วิจัย “การดูแลรักษาคอลเลกชัน จดหมายเหตุของนักออกแบบไทย” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงพันธ์ เจริมประยงค์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EGYPT

THE GREAT RETURN OF THE CLASH

เรื่อง : วรจณเพ็ญ บุญเพ็ญ

ในช่วงเหตุการณ์ปฏิวัติอียิปต์ปี 2011 (Egyptian Revolution) ที่ประชาชนออกมาประท้วงรัฐบาลเผด็จการครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดที่เกิดขึ้นในกรุงไคโร ทำให้เมืองหลวงและจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาเยี่ยมชมอารยธรรมอียิปต์โบราณ หนึ่งในอารยธรรมที่เก่าแก่และยิ่งใหญ่ที่สุดของโลกสักครั้งในชีวิตต้องหยุดชะงักลง จากเดิมที่อียิปต์เคยต้อนรับนักท่องเที่ยวมากกว่า 14 ล้านคนในปี 2010 กลับลดลงเหลือเพียงประมาณ 9 ล้านคนในปี 2015 วิกฤตการณ์ท่องเที่ยวที่เป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศจึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน

หนึ่งในแผนการเปิดตัว “The Grand Egyptian Museum” พิพิธภัณฑ์โบราณคดีที่ใหญ่ที่สุดของโลกที่ค่อย ๆ ก่อสร้างมาตั้งแต่ปี 2012 และวางแผนว่าจะเปิดตัวอยู่หลายรอบในหลายปีที่ผ่านมา จึงถือได้ว่าเป็นแผนเกมให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในอียิปต์ได้กลับมารุ่งเรืองเหมือนแต่ก่อน อีกทั้งความยิ่งใหญ่ตระการตาของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ยังเป็นเหมือนความหวังในการชุบชีวิตอารยธรรมอียิปต์ให้ฟื้นคืนชีพกลับมารุ่งโรจน์อีกครั้งในศตวรรษที่ 21

The Clashes in Egypt

หากว่ากันตามจริงแล้ว การท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่ชาวอียิปต์ต้องเผชิญตั้งแต่ปี 2011 นั้น ไม่ได้เป็นผลพวงที่เกิดขึ้นจากเพียงเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศเท่านั้น แต่เพราะหลายปีที่ผ่านมา อียิปต์ได้เผชิญกับความท้าทายจากปัญหาผู้ก่อการร้ายมาแบบนับครั้งไม่ถ้วน ซึ่งแน่นอนว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นล้วนส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศเป็นอย่างมาก

เริ่มตั้งแต่เหตุการณ์ในปี 2015 จากการที่รัฐอิสลามหรือกลุ่มไอเอสโจมตีเครื่องบินของสายการบินรัสเซียเหนือคาบสมุทรไซนาย และคร่าชีวิตผู้คนไปเป็นจำนวนถึง 224 ชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว เหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้ประเทศรัสเซียประกาศห้ามทุกการเดินทางมายังอียิปต์เป็นเวลานานกว่า 2 ปี อีกทั้งสายการบินอื่น ๆ และรัฐบาลยุโรปในอีกหลายประเทศก็ยังกำหนดข้อจำกัดที่เข้มงวดขึ้น หากนักท่องเที่ยวประเทศของตนต้องการจะเดินทางมายังอียิปต์เนื่องจากมีความกังวลด้านความปลอดภัยด้วยเหตุนี้ ทำให้อียิปต์ตกอยู่ในที่นั่งลำบากเพราะขาดนักท่องเที่ยวจากโซนยุโรปไม่น้อย อีกทั้งในปี 2017 ยังเกิดเหตุการณ์ที่สร้างความเกลียดชังและความแตกแยกในประเทศ เมื่อกลุ่มไอเอสทำการลอบวางระเบิดในโบสถ์คริสต์ 2 จุด ณ กรุงไคโร ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตไม่น้อยกว่า 44 คน และมีจำนวนผู้บาดเจ็บอีกนับร้อย เหตุการณ์ล่าสุดในครั้งนี้ได้สร้างความโกรธแค้นให้กับคริสตชนทั่วโลกไม่น้อยด้วยเช่นกัน กระทั่ง โดนัลด์ ทรัมป์ ประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาได้ออกมาประณามเหตุการณ์โจมตีชาวคริสต์ที่เกิดขึ้นในอียิปต์ด้วยตนเอง

ความโกลาหลจากเหตุการณ์ความไม่สงบโดยผู้ก่อการร้ายในอียิปต์เหล่านี้เอง ที่สร้างภาพจำของประเทศอียิปต์จากที่เคยเป็นประเทศเจ้าของอารยธรรมโบราณอันทรงคุณค่าไปสู่ประเทศจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่จะไม่ปลอดภัยสักเท่าไร นักท่องเที่ยวจำนวนมากจึงยังไม่กล้าเดินทางมายังอียิปต์ และเพื่อกระตุ้นความมั่นใจให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนอียิปต์อีกครั้ง ในปี 2018 รัฐบาลจึงได้ทุ่มเงินจำนวนหลายล้านเหรียญสหรัฐฯ ในการปฏิรูปด้านความปลอดภัยให้กับอียิปต์ที่เริ่มต้นตั้งแต่สนามบินในประเทศเพื่อเรียกความมั่นใจของนักท่องเที่ยว รวมทั้งยังลดการเรียกเก็บเงินหรือค่าธรรมเนียมจากสายการบินต่าง ๆ ที่ช่วยกระตุ้นให้มีการเพิ่มเที่ยวบินมายังอียิปต์ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้เชิญนายกรัฐมนตรีหญิงสุดแกร่งของเยอรมนีอย่าง อังเกลา แมร์เคิล ให้เดินทางมาเยี่ยมชมมหาพีระมิดแห่งกิซาและร่วมพูดคุยเรื่องธุรกิจระหว่างประเทศ รวมไปถึงการโชว์ภาพของนักแสดงฮอลลีวูดชื่อดังอย่าง วิลล์ สมิธ (Will Smith) และครอบครัวที่เดินทางมาเที่ยวชมมหาพีระมิดแห่งนี้ด้วยเช่นกัน พร้อมกันนั้นก็ยิ่งออกแคมเปญการท่องเที่ยวที่เรียกว่า “Masr Wahashtouna” ซึ่งแปลว่า “อียิปต์เราคิดถึงคุณ” เป็นภาษาอาหรับ เพื่อดึงดูด

นักท่องเที่ยวจากประเทศฝั่งอาหรับให้กลับมาที่อียิปต์มากขึ้น ทั้งหมดนี้ก็เพื่อเป็นการประกาศให้โลกรู้ว่า อียิปต์พร้อมแล้วที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกอีกครั้ง

The Great Return

ไม่เพียงระบบความปลอดภัยที่ถูกยกระดับในท่าอากาศยานแห่งชาติไคโรเท่านั้น เพราะในปี 2020 หากนักท่องเที่ยวมีโอกาสเดินทางไปยังอียิปต์ ที่สนามบินแห่งนี้ก็เตรียมต้อนรับผู้โดยสารด้วยการเปลี่ยนห้องโถงหลายห้องภายในสนามบินให้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์โบราณวัตถุขนาดย่อม ๆ ที่มีไฮไลต์อยู่ที่การจัดแสดงมัมมี่ถึง 3 ตัว โบราณวัตถุมากกว่า 70 ชิ้นจากพิพิธภัณฑ์อียิปต์อีก 12 ชิ้นจากพิพิธภัณฑ์ศิลปะอิสลาม และจากพิพิธภัณฑ์เดอะ คอปติกอีก 6 ชิ้น ทั้งหมดนี้เพื่อเตรียมต้อนรับนักท่องเที่ยวและผู้โดยสารที่ผ่านการต่อเครื่องมายังอียิปต์โดยเฉพาะ โดยจะเรียกเก็บค่าเข้าชมที่ราคาเพียง 3 เหรียญสหรัฐฯ เท่านั้นและเปิดให้เข้าชมได้ตลอด 24 ชั่วโมงอีกด้วย

หากไม่คิดว่าปีนี้ยังไม่สามารถหยุดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ไปได้ อียิปต์น่าจะอยู่ในลิสต์ประเทศเนื้อหอมสำหรับการเป็น

The Grand Egyptian Museum (GEM) : ตัวอาคารได้รับการออกแบบโดยบริษัท Heneghan Peng ตั้งอยู่ในแนวที่ราบสูงทะเลทราย ทำให้การสร้างอาคารมีความซับซ้อนและออกแบบให้มีรูปทรงคล้ายสามเหลี่ยมกลมกลืนกับมหาพีระมิดกิซาที่อยู่ห่างออกไปเห็นได้ในระดับสายตา พื้นที่ส่วนมากสร้างด้วยกำแพงหินที่มีคุณสมบัติโปร่งแสง

นอกจากความยิ่งใหญ่ตระการตาแล้ว GEM ยังได้รวบรวมเทคโนโลยีล่าสุดอย่าง Virtual Reality (VR) ในการนำเสนอผลงานการจัดแสดงอารยธรรมอียิปต์ในมุมมองใหม่ ๆ พร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการสื่อสารระหว่างพิพิธภัณฑ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยยังเป็นศูนย์ฝึกอบรมและสถานที่ในการจัดประชุมด้านประวัติศาสตร์อีกด้วย

จุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวเป็นแน่ ถึงขนาดที่สำนักข่าวบีบีซียังยกย่องว่าปี 2020 ควรเป็นปีที่นักท่องเที่ยวควรมาเยือนกรุงโคโรลิ่งครั้ง เพราะนอกจากการยกพิพิธภัณฑ์ย่อม ๆ ไปจัดวางต้อนรับนักท่องเที่ยวกันถึงที่สนามบินแล้ว สิ่งที่ทำมพลาดในปีนี้ของการมาเยือนอียิปต์อีกอย่างก็คือ การเข้าชม “The Grand Egyptian Museum: GEM” พิพิธภัณฑ์โบราณคดีที่ใหญ่ที่สุดในโลก ซึ่งทางการทุ่มงบประมาณการก่อสร้างไว้กว่าพันล้านเหรียญสหรัฐฯ (โดยกู้ยืมเงินบางส่วนจากประเทศญี่ปุ่น) โดยพิพิธภัณฑ์แห่งนี้อยู่ห่างจากมหาพีระมิดกิซาเพียงประมาณ 2 กิโลเมตร เพื่อสร้างขึ้นเพื่ออุทิศให้แก่นการนำเสนออารยธรรมอียิปต์เพียงอารยธรรมเดียวเท่านั้นโดยจะนำเสนออียิปต์ในแง่มุมและยุคต่าง ๆ ทั้งหมดผ่านการจัดแสดงโบราณวัตถุที่ค้นพบ

ภายในพื้นที่ประมาณ 480,000 ตารางเมตร นอกจากกรุบับนฟาโรห์แรกเมซิสที่ 2 ขนาดยักษ์

อายุราว 3,200 ปี มหาราชาที่ถือกันว่ายิ่งใหญ่ ทรงอำนาจ และครองราชย์ยาวนานที่สุดของอียิปต์ที่ยืนเด่นเป็นไอคอนต้อนรับนักท่องเที่ยวแล้ว ภายในพิพิธภัณฑ์จะจัดเป็นพื้นที่นิทรรศการครอบคลุมประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด โดยจัดแสดงโบราณวัตถุจำนวนมากถึง 100,000 ชิ้น และอีกกว่า 20,000 ชิ้นที่จะถูกจัดแสดงเป็นครั้งแรก โดยทางพิพิธภัณฑ์ได้รวบรวมมาจากพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ทั้งจากในอียิปต์และต่างประเทศ มีไฮไลต์สำคัญอยู่ที่การจัดแสดงหลุมฝังศพเต็มคอลเลกชันของกษัตริย์ตุตันคาเมนเป็นครั้งแรก หรือสุสานของฟาโรห์ที่ทั่วโลกรู้จักกันเป็นอย่างดี เพราะเต็มไปด้วยปริศนาแต่ก็มีความสมบูรณ์มากที่สุด นอกจากนี้ยังมีส่วนของพิพิธภัณฑ์เด็กที่จัดแสดงแยกออกมาต่างหาก ในส่วนนี้จะมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการอธิบายโลกแห่งอียิปต์ยุคโบราณให้เด็ก ๆ รู้สึกสนุกและเข้าใจประวัติศาสตร์ได้ง่ายขึ้นอีกด้วย ส่วนพื้นที่

ที่เหลือจะแบ่งเป็นโซนแกลเลอรี ศูนย์ประชุม ร้านอาหาร รวมทั้งศูนย์การศึกษาและวิจัยเรื่องอารยธรรมอียิปต์ โดยคาดกันว่า GEM จะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมได้ประมาณ 8 ล้านคนต่อปี หรือเทียบเท่าได้กับจำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะเมโทรโพลิทันในกรุงนิวยอร์ก (Metropolitan Museum of Art) เลยทีเดียว ซึ่งค่าเข้าชมพิพิธภัณฑ์แห่งนี้สนราคาไว้ที่ 20 เหรียญสหรัฐฯ และแม้พิพิธภัณฑ์จะสร้างเสร็จพร้อมเข้าชมแล้ว แต่เนื่องจากวิกฤตโควิด-19 จึงทำให้ GEM ตัดสินใจเลื่อนวันเปิดพิพิธภัณฑ์ออกไปอีกครั้ง ซึ่งคาดว่าจะสามารถเข้าชมได้ภายในปีหน้า

The People Who Stand Strong

มาถึงจุดนี้ ไม่ต้องบอกก็รู้ว่าชาวอียิปต์มีความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และอารยธรรมของตัวเองมากขนาดไหน สังเกตง่าย ๆ ว่า

นักโบราณคดีคนดังของที่นี่อย่าง ซาฮี ฮาวาสส์ (Zahi Hawass) ได้รับการยกย่องว่ามีชื่อเสียงโด่งดังมากกว่าดาราทัวร์หรือเซเลบริตี้บางคนเสียอีก ฮาวาสส์ขึ้นชื่อในฐานะเหมือนพรินเซนต์อร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านอารยธรรมอียิปต์ เขามักปรากฏตัวอยู่ในช่องสารคดีต่าง ๆ เกือบทุกรายการ เพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นและสร้างสีสันให้กับ การค้นพบหลักฐานใหม่ ๆ จากอารยธรรมอียิปต์ และฮาวาสส์ยังอุทิศตนทำงานด้านนี้เพื่อปกป้องสมบัติของชาติไม่ให้ชาวตะวันตกที่เข้ามาค้นหาโบราณวัตถุได้เครดิตไปทั้งหมด (แม้เขาจะได้รับฉายาว่าเป็นเผด็จการในวงการนี้ก็ตาม) อย่างไรก็ตาม เขาก็ยังสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศ และทำให้ผู้คนตื่นเต้นกับการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ที่หลงเหลือจากประวัติศาสตร์อียิปต์ได้อยู่เสมอ

เพราะอย่าลืมว่า แม้พิพิธภัณฑ์ขนาดใหญ่อย่าง GEM จะรวบรวมหลักฐานทางโบราณคดีของ

อารยธรรมอียิปต์ได้นับแสนชิ้น แต่ความจริงก็คือ สิ่งที่เคยค้นพบมาทั้งหมดจนถึงปัจจุบัน ยังเป็นเพียงแค่เศษเสี้ยวของอารยธรรมอียิปต์ที่ยิ่งใหญ่เท่านั้น และชาวอียิปต์ก็รู้ความจริงในข้อนี้ดี เพราะอารยธรรมของพวกเขาถือเป็นต้นกำเนิดของวิชาการและความรู้หลายสิ่งหลายอย่างบนโลก ไม่ว่าจะเป็นคณิตศาสตร์ สถาปัตยกรรมการก่อสร้าง พีระมิด ระบบชลประทานและการเกษตร ศิลปะ การประดิษฐ์กระดาษ ตัวอักษร และกระจก เทคโนโลยีด้านการแพทย์ ตลอดจนมาตรฐานความงามของผู้หญิง ฯลฯ และนี่ยังไม่รวมถึง ศิลปะของการอยู่ร่วมกันในประเทศทะเลทราย ที่มีแม่น้ำไนล์เป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงชีวิต ดินแดนที่เชื่อในพระเจ้าหลากหลายองค์ และมีทั้งประวัติศาสตร์ของคนยิว คริสต์ และ อิสลาม ซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันมาหลายยุคหลายสมัย ความหลากหลายที่เป็นเสน่ห์และเอกลักษณ์นี้เอง ไม่เคยจางหายไปในอียิปต์ และยังคงเป็น

ประวัติศาสตร์ซึ่งถูกนำมาใช้สร้างเป็นคุณค่าและมูลค่าใหม่ให้กับลูกหลานชาวอียิปต์อยู่เสมอ

และแม้ความขัดแย้งจะยังคงมีให้เห็นอยู่ในประเทศที่เป็นดั่งตัวแทนของอารยธรรมที่เคยยิ่งใหญ่ที่สุดของโลก คนในชาติ ณ ปัจจุบันยังคงต้องต่อสู้กับความเหลื่อมล้ำและแสวงหาสันติที่จะอยู่ร่วมกันได้อีกครั้ง แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า สงครามและการต่อสู้ที่พวกเขาต้องเผชิญนั้น ไม่เคยหยุดชาวอียิปต์ให้ยอมแพ้ในการนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และความเป็นมาที่ยิ่งใหญ่ของพวกเขาให้ชาวโลกได้รับรู้เลยแม้แต่น้อย [CT]

ที่มา : บทความ "ซาฮี ฮาวาสส์ ผู้นำเผด็จการแห่งการอียิปต์วิทยา" จาก thepeople.co / บทความ "Egypt is trying to get the tourists back to see the pyramids after years of security fears" จาก qz.com / บทความ "Everything We Know About Cairo's New Grand Egyptian Museum" จาก cntraveler.com / บทความ "The Final Touches Placed On Cairo's Airport Museum Ahead Of Opening" จาก egyptfwd.org / บทความ "Why 2020 is the year to visit Cairo" จาก bbc.com / wikipedia.org

อาณาจักรประวัติศาสตร์แบบฉบับ “วาสนา วงศ์สุรวัฒน์”

เรื่อง : ปภพ เกิดทรัพย์ และ นภัทร จาจิตรบุตร | ภาพ : สุรเชษฐ์ โสภารัตนดิลก

ในโมงยามที่เรื่องราวในอดีตถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงและเกิดการ ‘อ่านใหม่’ อีกครั้งโดยคนรุ่นใหม่ การเข้าใจประวัติศาสตร์อย่างต่อแท่งและรอบด้านกลายเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญที่ทำให้เราสามารถเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้

คุยกับ **รศ.ดร.วาสนา วงศ์สุรวัฒน์** จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่เป็นมากกว่าการท่องจำ กับการวิพากษ์หลักฐานที่จะช่วยเพิ่มพูนทักษะการคิด วิเคราะห์ และแยกแยะ ให้กับเราได้มากขึ้น...เพราะตัวเราในวันนี้คือประวัติศาสตร์ของวันพรุ่งนี้

การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในปัจจุบันเป็นอย่างไรบ้าง

ถ้าประวัติศาสตร์เป็นแค่การที่คุณเข้ามาเล่าให้มันฟังว่าอะไรเกิดขึ้นเมื่อไร หรือคน ๆ นี้ชื่ออะไร พวกเขาไม่จำเป็นต้องมาเข้าเรียนแล้วนะ เขาไปกูเกิลเอาเองก็รู้ทันทีเลย อินเทอร์เน็ตมันจึงทำให้สถาบันการศึกษาและอาจารย์ไม่ได้ผูกขาดความรู้อีกต่อไป เด็ก ๆ เองเขาก็สามารถเข้าถึงความรู้ได้เยอะมาก ดังนั้น การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในประเทศนี้มันก็เลยเข้าสู่สิ่งที่มันควรจะเป็นมาตั้งนานแล้วเสียที คือเขาไม่มานั่งเถียงกันแล้วว่า การปฏิวัติวัฒนธรรมในประเทศจีนมันเกิดระหว่างปีไหนถึงปีไหน ใครเป็นคนสั่ง ใครต้องรับผิดชอบ ใครตายบ้าง แต่เราคุยว่า “ทำไม” มันจึงเกิดขึ้น มันเกิดผลกระทบอย่างไร พวกเขาจัดการกับผลที่ตามมาอย่างไร และผู้นำรุ่นต่อ ๆ มาจัดการกับประวัติศาสตร์ของสิ่งที่เกิดขึ้นนี้ได้อย่างไร ซึ่งก็ถือเป็นเรื่องดีนะ เพราะมันก็นำไปสู่การที่เด็กก็ได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ มากขึ้น

ไม่มีมนุษย์คนใดในโลกที่บอกเราได้ว่าอะไรเกิดขึ้นในอดีต แล้วก็ไม่มีใครที่ยืนอยู่คนเดียวกันเป๊ะ หรือต่อให้เดินตามอยู่ด้วยกันตลอด ก็ไม่ได้มองจากลูกตาคนเดียวกัน ดังนั้น การรับรู้ (Perception) มันเลยทำให้แต่ละคนต่างก็มีเรื่องเล่า (Narrative) เป็นของตัวเองว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมันเป็นอย่างไรรวมทั้ง คุณเองก็ไม่สามารถที่จะเล่าเรื่องในเวอร์ชันที่ทุกคนบนโลกนี้เห็นตรงกันว่ามันเกิดขึ้นได้ ประวัติศาสตร์ก็เหมือนกัน มันคือการพยายามทำความเข้าใจโลกและชีวิต ศึกษาเรื่องที่ผ่านมาแล้วจากหลักฐานหรือเอกสารที่มีการบันทึกไว้ หรือจากผู้คนบอกเล่าผ่านกันมา ดังนั้นมันจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการศึกษาเรื่องเล่าที่ต่างกัน ศึกษาออกเนื่องจากพื้นฐานของเนื้อเรื่อง แล้วมาวิเคราะห์กันว่า คนที่เล่าเรื่องนั้นเขาเล่าจากมุมมองไหน มีส่วนได้ส่วนเสียทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ อย่างไรบ้าง แล้วทุกคนมีสมาร์ตโฟน กูเกิลทุกอย่างได้ วิธีการเรียนประวัติศาสตร์ในศตวรรษนี้มันจึงไม่เหมือนกับสมัยเราเด็ก ๆ ที่ทุกคนมีตำราเดียวกัน แล้วท่องตามที่ครูสอนแล้ว ทุกวันนี้มันไม่สามารถทำแบบนั้นได้แล้ว

แปลว่าการเรียนประวัติศาสตร์ตอนนี้เหมือนถูกหรือสร้าง ถ้าอย่างนั้นบทบาทของผู้สอนควรจะเป็นอย่างไร แล้วผู้เรียนควรทำอย่างไรจึงจะเรียนประวัติศาสตร์แล้วได้อะไรไปจริงๆ

เราคิดว่าทักษะที่ได้จากการเรียนประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่อาจารย์ควรสอนคือ การให้วิพากษ์หลักฐาน ให้เขารู้จักตรวจสอบว่าข้อมูลมันมาจากไหน แล้วก็ต้องสอนด้วยว่าไม่ใช่ทุกอย่างที่คุณเห็นบนอินเทอร์เน็ตมันเป็นเรื่องจริง เวลาที่มีคนบอกว่ามันเป็นแบบนี้ เราก็ต้องถามกลับว่าทำไมมันถึงเป็นแบบนั้น และทางที่ดีคือมันควรจะตั้งมีหลักฐานมาสนับสนุนด้วย ดังนั้นส่วนสำคัญมากของการเรียนประวัติศาสตร์ที่ดี คือการสอนว่า ไม่ว่าจะนำเสนอข้อถกเถียงอะไร คุณต้องมีหลักฐานสนับสนุน แล้วคุณก็ต้องรู้จักประเมินคุณภาพของหลักฐานนั้น ๆ ด้วยว่ามีน้ำหนักน่าเชื่อถือแค่ไหน มีความเกี่ยวข้องกับไหม ซึ่งคนอื่นเขาก็มีสิทธิ์ที่จะวิพากษ์คุณภาพของหลักฐานของคุณด้วยเหมือนกัน เราว่าทักษะที่ได้จากการวิพากษ์หลักฐานนี้มันสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมาก ในยุคที่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ หรือเฟคนิวส์มันมีอยู่เต็มไปหมด เพราะถ้าคุณรู้จักตั้งคำถามกับหลักฐาน คุณก็จะไม่เป็นเหยื่อของเฟคนิวส์

แต่คุณภาพในการวิพากษ์หลักฐาน บางครั้งก็อาจมีอคติแฝง (bias) ซึ่งเกิดจากการที่แต่ละคนมีทัศนคติหรือแนวคิดที่ยึดถือแตกต่างกัน เราควรจัดการกับสิ่งนี้อย่างไร เพื่อจะไม่ต้องเจอกับสภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก

นี่แหละคือเหตุผลว่าทำไมเราต้องมี “สังคมประชาธิปไตย” เพราะมนุษย์หนึ่งคนย่อมมีข้อจำกัดในการมองเห็น แวนทีแต่ละคนใส่ มันนำมาซึ่งอคติอยู่แล้ว นี่เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เวลาที่มีนักวิทยาศาสตร์สักคนตั้งทฤษฎีอะไรบางอย่างขึ้นมาแล้วตีพิมพ์ลงวารสารวิชาการ ก็จะมีนักวิทยาศาสตร์ในสาขาเดียวกันคนอื่น ๆ ทั่วโลกที่จะออกมาพยายามล้มทฤษฎีนั้น จนต้องมีการทดลองที่เหมือนกันแล้วได้ผลลัพธ์เหมือนกัน ถึงจะยืนยันหรือยอมรับในทฤษฎีนั้น ๆ ได้ ประวัติศาสตร์เองก็เหมือนกัน เมื่อคุณเสนออะไรบางอย่างออกมา ก็ควรต้องเปิดโอกาสให้เสียงของนักประวัติศาสตร์คนอื่น ๆ มีพื้นที่ด้วยว่า เรื่องเล่าของคุณมันมีช่องโหว่และอคติตรงไหน แล้วมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือกว่าอย่างไรบ้าง

สมมติคุณเขียนหนังสือออกมาเล่มหนึ่ง รู้สึกว่ามันเป็นหนังสือที่ดีมากแล้วใช้เวลาศึกษามาเป็น 10 ปี กว่าจะได้ตีพิมพ์ คุณก็ไม่ควรคิดว่าสิ่งนี้จะคงอยู่ต่อไปเหมือนคัมภีร์ไบเบิลชั่วนานนะ เพราะถ้าวงการมันมีพัฒนาการ มีพลวัตอย่างที่ควรจะเป็น นักประวัติศาสตร์ในรุ่นต่อ ๆ มา เขาอาจจะหาข้อมูลได้มากขึ้นจากเทคโนโลยีใหม่ ๆ แล้วก็เอามาหักล้างสิ่งที่เรานำเสนอก็ได้ ซึ่งนั่นไม่ได้หมายความว่าเราโกหกหรือว่าเราโง่ เพียงแต่ว่าในข้อจำกัดทุกอย่างที่เรา มี ณ ตอนนั้น เราทำสิ่งนี้ออกมาได้ แต่เขาก็ต้องเปิดใจกว้างว่าถ้าเสียงอื่น ๆ มีหลักฐานที่มั่นคง แน่นหนา แล้วก็ทันท่วงทีการตรวจสอบได้มากกว่า เขาก็ต้องเชื่อเขา มันเป็นไปได้เลยที่เราจะบอกว่ามีอะไรบางอย่าง เป็นสังขาร ถูกต้องถาวรแน่นอนในทางประวัติศาสตร์

การค้นพบการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในประวัติศาสตร์หรือที่หลายคนเรียกว่า “เบกเนตร” จะสร้างผลกระทบต่อสังคมได้ขนาดไหน

คิดว่าจริง ๆ แล้วการรับรู้ประวัติศาสตร์ของเราทุกคนมีไว้เพื่อประกอบการตัดสินใจในชีวิต เราเรียนรู้ที่ไปที่มาที่ไปว่าทำไมโลกจึงดำเนินมาถึงทุกวันนี้ เพื่อที่มันจะได้ช่วยพร้อมทัศนคติบางอย่างเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน และทำให้เราประเมินปัจจุบันได้แม่นยำมากขึ้น เพราะถ้าเรารู้ไม่หมด หรือรู้ไปในที่ทางอื่น มันก็อาจทำให้เราประเมินได้ไม่ถูกต้อง

ในฐานะนักประวัติศาสตร์ เรามองว่าตัวเราในวันนี้ก็คือประวัติศาสตร์ของวันพู่กัน ดังนั้นไม่ว่าเราจะทำอะไร จะตัดสินใจอย่างไร หรือจะมีจุดยืนทางการเมืองที่สนับสนุนหรือต่อต้านใครในวันนี้ เราต้องคิดด้วยว่าในอีก 20 ปีข้างหน้า ลูกหลานของเราจะมีปัญหาหรือรู้สึกอับอายกับประวัติศาสตร์ของเราหรือเปล่า นี่จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมเราควรจะต้องมีข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำที่สุด เพื่อที่การตัดสินใจของเราในวันนี้จะไม่ทำให้ลูกหลานอยากขอเปลี่ยนนามสกุลในอนาคต เราเลยคิดว่า “เบกเนตร” มันจำเป็น เพราะมันไม่ยุติธรรมสำหรับคนที่ไม่รู้ หรือไม่มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ แล้วตัดสินใจผิดไปเป็นยุวนาซี เป็นเรดการ์ด หรือไปยืนอ้อมอยู่ในเหตุการณ์ความรุนแรงตอน 6 ตุลาฯ สิ่งที่เกิดขึ้นไปแล้ว มันไม่สามารถเปลี่ยนกลับมาได้ แล้วมันจะเป็นตราบาปของเขาไปตลอดชีวิต ตอนนี้นั้นเป็นยุคทองที่

หากคุณรู้จักมีวิจารณ์งานในการเลือกรับข่าวสาร แล้วก็วิพากษ์หลักฐานของคุณสักหน่อย คุณจะเข้าถึงข้อมูลได้เยอะมาก ซึ่งมันยังไม่สามารถให้อภัยได้เลยถ้าคุณจะเป็นคนเพิกเฉย (Ignorant) ในยุคนี้

หรือเพราะคนในเจนเอเรชันก่อนมีทักษะความเข้าใจการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy) น้อยกว่าคนในยุคปัจจุบันก็ตามพร้อมกับเทคโนโลยี

ก็มีคนแบบนั้นบ้าง แต่เราจะว่าทั้งเจนเอเรชันก็ได้ เพราะก็มีคนที่เขามีความสามารถในการจัดการกับมันอยู่ หรือว่าก็ยังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่เขาไม่ได้เล่นเฟซบุ๊กหรือใช้อินเทอร์เน็ตเลย แต่ก็ยังเปิดรับข้อมูลต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์และวิพากษ์เรื่องต่าง ๆ ได้อยู่ด้วย

ถึงในความเป็นจริง การที่เขาไม่อยากจะรับข้อเท็จจริงมันก็เป็นสิทธิ์ของเขา แต่มันก็ต้องมี Bottom Line ถ้าไม่รับข้อมูลแล้วมาบอกว่า ฉันเกลียดมากเลยคนรุ่นใหม่ที่มีความเห็นแบบนี้ ฉันอยากให้อำนาจเขาออกไปจัดการมันให้หมด อันนี้ไม่ได้ คือหากคุณอยากอยู่ในความคิดของคุณก็อยู่ไป แต่ก็ต้องยอมรับว่าถ้าคนอื่นเขาไม่อยากจะอยู่ด้วย คุณก็บังคับเขาไม่ได้ แล้วก็ไม่มีความตั้งใจที่จะส่งเสริมให้ใครไปใช้ความรุนแรงกับคนที่คิดต่างจากคุณ ซึ่งมันก็คือสังคมประชาธิปไตย

สังคมยุคอินเทอร์เน็ตทำให้ใครก็บันทึกประวัติศาสตร์ได้ คิดว่าวิวัฒนาการของประวัติศาสตร์จะเป็นไปในทิศทางใด

มันถึงมีคำว่า “ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย” (Contemporary History) คือสิ่งที่เกิดขึ้นมันร่วมสมัยกับเรา คิดว่าอย่างแรกเลยพอมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ก็เลยทำให้เกิดหลักฐานทางประวัติศาสตร์ใหม่ ๆ ที่สมัยก่อนไม่มี เช่น Chat History หรือว่า Search History หรืออย่างการเผยแพร่ข้อมูล เช่น การถ่ายคลิปวิดีโอแล้วไปออกสื่อต่าง ๆ หลักฐานมันเข้าถึงได้ง่ายขึ้น ขณะที่เครื่องมือก็ช่วยเก็บบันทึกหลักฐานได้ง่ายขึ้น คือคุณมีสมาร์ตโฟนเครื่องเดียว คุณอัดเสียง ถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอ หรือจดโน้ตก็ได้ มันทำให้การลงภาคสนามของการเก็บข้อมูลเป็นไปได้กว้างขวางมากขึ้น คนที่ไม่ต้องเรียนประวัติศาสตร์ก็อาจจะไปหาข้อมูลก็ได้ นี่เลยทำให้คนจำนวนมากกลายเป็นนักประวัติศาสตร์สมัครเล่นกัน มันก็ขยายวงการให้กว้างออกไป แล้วพอมีคนทำตัวเป็นนักประวัติศาสตร์มากขึ้น มันก็จะเกิดการตรวจสอบข้อมูลกันเองโดยอัตโนมัติในสังคมประชาธิปไตย คือถ้าสมมติมีใครแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่งมาก็จะมีคนรีบเอาหลักฐานอีกกองใหญ่มาถา แล้วบอกมันไม่ใช่ ทำให้เกิดการแข่งขันกัน มีการสอบทานกันอยู่เรื่อย ๆ ซึ่งเราคิดว่านี่เป็นข้อดีมาก

ถ้าการขาดแคลนเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทำให้เกิดความยากลำบากในการศึกษา แล้วเราควรจัดเก็บประวัติศาสตร์ในยุคต่อ ๆ ไปอย่างไรเพื่อให้สะดวกต่อการค้นคว้าในอนาคต

ถ้าเป็นเอกสารราชการ ก็จะมีกองจดหมายเหตุเป็นผู้รวบรวมจัดเก็บ อย่างจุฬาฯ เอง ก็ให้ทุนบุคลากรไปศึกษาต่อด้านจดหมายเหตุกลับมาเยอะ เรามองว่าเรื่องนี้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือถ้าเป็นภาคเอกชน บริษัทใหญ่ ๆ เขาก็จะมีการทำอาร์ไคฟ์ (Archive) อย่างเป็นระบบ แต่สำหรับคนทั่วไป

เรามีความรู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่าประวัติศาสตร์นั้นสำคัญที่สุด เราคิดว่าประวัติศาสตร์ทำให้คน “ตาสว่าง” ปัญหาสังคม ปัญหาบ้านเมืองที่เราประสบอยู่ทุกวันนี้ ถ้าคุณมีความเข้าใจประวัติศาสตร์และไม่เห็นแก่ตัว คุณจะแก้ปัญหาได้ แต่ตอนนี้คนจำนวนมากไม่รู้ประวัติศาสตร์มิด ๆ แดมยังไม่ต้องการรู้แบบที่ถูกด้วย

เขาก็ควรจะเก็บประวัติศาสตร์ของตัวเองเอาไว้ด้วย อย่างตอนนี้เรามีเฟซบุ๊ก และมันก็ช่วยเตือนประวัติศาสตร์ของเราตลอด พวก On This Day ที่แจ้งเตือนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นปีก่อนอะไรแบบนี้

จำได้ว่าตอนเด็ก ๆ คุณพ่อจะมีสมุดแพลนเนอร์เล่มเล็ก ๆ แบบที่มหาวิทยาลัยชอบแจก กองเป็นตั้งเลย แล้วในนั้นก็จะเป็นบันทึกประจำวันว่าวันนี้มีประชุมอะไรบ้าง เดือนนี้เดินทางไปประเทศไหน คือเขาก็จะเก็บประวัติศาสตร์ส่วนตัวของตัวเองไว้ในนั้น เรามองว่าแค่นี้คือการเก็บประวัติศาสตร์ส่วนตัวของตัวเองแล้ว ไม่จำเป็นต้องเป็นนักประวัติศาสตร์แค่ว่าเก็บข้อมูลของเรา เพื่อที่จะรู้ว่าเราเปลี่ยนไปอย่างไรบ้าง เราเติบโตอย่างไรบ้าง มันก็น่าสนใจแล้ว

ถ้ามองย้อนกลับไปในอดีต จุดเปลี่ยนอะไรที่ทำให้อาจารย์มีตัวตนแบบทุกวันนี้

เราเปลี่ยนตลอดเวลา และก็ยังคงเปลี่ยนต่อไปเรื่อย ๆ ช่วงเรียนมหาวิทยาลัยน่าจะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญนะ เราได้เรียนรู้อะไรใหม่ ๆ ทุกวัน จนจบด็อกเตอร์และเขียนหนังสือขึ้นมาเล่มหนึ่ง (*The Crown and the Capitalists*) ซึ่งเป็นการเอาวิทยานิพนธ์มาเรียบเรียงใหม่ ชื่อใหม่ว่าครั้งแรกที่ส่งต้นฉบับไปตีพิมพ์ เราโดนทุกสำนักพิมพ์ปฏิเสธ เราทิ้งมันไปสักพัก จนหยิบไปรeread มันกลับมาทำใหม่ตอนได้ไปทำวิจัยที่ฮ่องกง พอเอามาอ่านอีกครั้งแล้วพบว่าโอ้โฮ มันผิดหมดเลย มันไม่มีอะไรถูกเลยแม้แต่อย่างเดียวในวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของเรา คือดีใจมากที่ถูกปฏิเสธไปตอนนั้น (หัวเราะ) เราก็เลยเขียนใหม่หมดตั้งแต่ต้นจนจบ สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าความคิดของเราเปลี่ยนแปลงไปเยอะมากจากตอนเรียนจบด็อกเตอร์ใหม่ ๆ

ถ้าให้ยกตัวอย่างหนึ่งเรื่องที่เราเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงก็คือ ความเข้าใจในคำว่า “เสรีสิทธิมนุษยชนนอกสภาพาดานาเขต” เราเพิ่งมาเข้าใจภายหลังว่า การเสรีสิทธิมนุษยชนนอกสภาพาดานาเขตนั้น ไม่ใช่การ “เสีย” แต่คือกฎเกณฑ์สำคัญในการเป็นพันธมิตรกันระหว่างทุนนิยมและชนชั้นนำสยาม เป็นฐานรากของความมั่นคง มั่งคั่งของชนชั้นนำสยามตั้งแต่ศตวรรษที่ 19 จนถึงการยกเลิกสิทธิมนุษยชนนอกสภาพาดานาเขตอย่างเด็ดขาดโดยคณะราษฎรปี 1938

เราถูกสอนมาตลอดให้เชื่อว่าเราเสียเอกราช เสียดินแดน แต่จริง ๆ แล้วการที่ประเทศเสรีสิทธิมนุษยชนนอกสภาพาดานาเขตนั้นทำให้ “คน” ของเจ้าอาณานิคม

หลาย ๆ ประเทศ อยากรวมอยู่ในประเทศไทยมากกว่าที่อื่นใดในโลกนี้ เพราะ
ว่ารัฐบาลสยามควบคุมเขาไม่ได้ และรัฐบาลของเจ้าอาณานิคมก็ควบคุมเขา
ไม่ได้ด้วยเพราะว่าเป็นเอกราชและอธิปไตยของสยาม ดังนั้นคนพวกนี้จึงอยู่
ในสยามอย่างอิสระเสรี แล้วชนชั้นนำสยามก็จ้างคนพวกนี้ให้ทำงานให้กับ
แผ่นดิน มันเลยเป็นความสัมพันธ์ที่ “เกือหนุนกัน” และไม่มีเจตนาจำเป็น
ต้องรีบยกเลิกเลย จะเห็นได้ว่าคนที่ทำการยกเลิกเดียดขาดที่สุดคือคณะราษฎร
ที่ไม่ได้รับผลประโยชน์จากสิ่งนี้ และมองเห็นว่ามันคือรากฐานทางอำนาจที่
สำคัญของกลุ่มอำนาจเก่า

ความรู้ทางประวัติศาสตร์จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างไร

เป็นเพราะเราไม่เข้าใจประวัติศาสตร์ตัวเอง การพัฒนาของเราเลยไปไม่สุด
ความทะนงตัวนี้ทำให้ไทยเจอจากการค้ากับจีนแล้วเราได้ข้อตกลงที่เสียเปรียบ
หรือพูดตรง ๆ ก็คือ แย่กว่าดีลที่จีนทำกับกัมพูชาเยอะมาก รอบนี้กัมพูชา
ได้ข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ที่จะทำให้สินค้าจีนที่เข้ามาในกัมพูชา
ปลอดภาษี 90% และสินค้าจากกัมพูชาเข้าไปยังประเทศไทยปลอดภาษีถึง
98% โดยสินค้าจีนที่เข้าไปยังประเทศกัมพูชา ก็เป็นสินค้าจำพวกเดียวกัน
กับเราทั้งสิ้น จำพวกสินค้าเกษตร ทั้งข้าว ทั้งยาง ดังนั้นถามว่าเมื่อไร
ราคายางของไทยจะเพิ่มขึ้นละ ชาตินี้หนักก็เพิ่มขึ้นหรือ ฮุน เซน ดำเนิน
นโยบายแบบไปสุดทาง ให้จีนเข้ามาลงทุนได้เต็มที่ ขณะที่ประเทศไทยซึ่งมี
ความสัมพันธ์ระดับ “มหามิตร” ได้อะไรจากเขาบ้าง

สิ่งนี้เกิดขึ้นจากความภูมิใจในชาติจนล้นเกิน

ไม่เชิงนะ แต่เป็นเพราะชนชั้นนำไทยไม่ซื่อสัตย์กับประชาชนของตัวเอง
เขาบอกเรามาตลอดว่าปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข มีการจัดการเลือกตั้งนะ แต่ก็มี สว. 250 คนมาโหวตเลือก
นายๆ ได้ เราไม่ใช่ประชาธิปไตยแท้ ๆ แบบที่โลกเสรีเป็น แต่เราก็ไม่
ยอมรับว่าเราเป็นเผด็จการ สิ่งนี้ทำให้ทิศทางเราจืดจางกับชาติอื่น ๆ ไม่ชัดเจน
ว่าไทยจะทำข้อตกลงกับโลกฝ่ายไหน จะไปสุดแบบกัมพูชาก็ทำไม่ได้ ครั้น
จะไปคุยกับอเมริกา คุยกับออสเตรเลีย รัฐบาลเราก็ไม่ยอมคุย แถมยังไป
กล่าวหาเขาว่าไม่เข้าใจประชาธิปไตยแบบไทย ๆ มันก็เลยทำให้ถือหลักถือเลื้อ
ในการตัดสินใจ

คิดว่าประวัติศาสตร์จะสร้างให้เกิดอะไรใหม่ ๆ หรือเป็นตัวเอกในการขับเคลื่อนสังคมได้ไหม

เรามีความรู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่าประวัติศาสตร์นั้นสำคัญที่สุด เราคิดว่า
ประวัติศาสตร์ทำให้คน “ตาสว่าง” ปัญหาสังคม ปัญหาบ้านเมืองที่เราประสบอยู่
ทุกวันนี้ ถ้าคุณมีความเข้าใจประวัติศาสตร์และไม่เห็นแก่ตัว คุณจะแก้ปัญหาได้
แต่ตอนนี้คนจำนวนมากรู้ประวัติศาสตร์ผิด ๆ แถมยังไม่ต้องการรู้แบบที่
ถูกต้องเพราะมองว่ามันยาก ส่วนคนที่มีอำนาจซึ่งรู้ว่าประวัติศาสตร์ที่ถูก
ต้องคืออะไร ก็ไม่ยอมสูญเสียอำนาจของตัวเองไป นักประวัติศาสตร์ก็ถูก
ตั้งคำถามโดยมหาวิทยาลัย และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) อยู่บ่อย
ครั้ง เพราะเขาอยากให้นักประวัติศาสตร์ทำอะไรที่เป็นประโยชน์บ้าง ทั้ง ๆ
ที่เราทำงานวิจัยไป เสนอทางแก้ปัญหามา เขาก็ไม่ทำตามเพราะว่าไม่ถูกใจ
ความรู้ที่จะแก้ปัญหาในสังคมได้มันอยู่ในประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์เป็นสินทรัพย์ที่นำมาเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการได้หรือไม่

แน่นอน ประวัติศาสตร์คือเรื่องราว สมัยนี้ขายอะไรก็ต้องมีสตอรี่ทั้งนั้น
และสตอรี่นี้แหละคือประวัติศาสตร์ ดังนั้น การที่รัฐมาบอกกับนักประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์เป็นของเราทุกคน เราจะใช้
 ไปได้ความ ไปต่อยอดอะไรได้ทั้งหมด
 แต่ที่สำคัญคือ เราต้องยอมรับให้ได้หากมี
 คนอื่นที่ไม่เห็นด้วยและมาคัดค้านเรา

ว่าให้ทำประโยชน์แก่สังคมบ้างนั้น รัฐควรรู้ว่าความจริงแล้ว ประวัติศาสตร์
 ทุกเรื่องนั้นสามารถนำไปต่อยอดเป็น “สิ่งใหม่” ได้อยู่แล้ว

ทุกคนอยากได้อะไรแบบแดจังกึม ตั้งคำถามว่าทำไมประเทศไทยไม่มี
 แดจังกึมเหมือนกับประเทศอื่นบ้าง เราคิดว่าสิ่งแรกที่ทุกคนควรตั้งคำถาม
 คือ หนึ่ง ประเทศไทยนั้นใจกว้าง และยอมให้คนศึกษาและตีความประวัติศาสตร์
 อย่างประเทศเกาหลีใต้หรือไม่ สอง รัฐให้ทุนสนับสนุนในการสร้างผลิตภัณฑ์
 ทางวัฒนธรรมเหล่านี้มากนักน้อยแค่ไหนเขียว เห็นก็มีแต่ เอาเงินไปเทให้
 ภาพยนตร์ชาตินิยม คือถ้ารัฐยังจำกัดไม่ให้เห็นคิด และกีดกันคนที่คิดนอก
 กรอบค่านิยม 12 ประการ หรือยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ไม่ได้รับทุนสนับสนุน
 อยู่แบบนี้ สิ่งที่เราอยากได้ก็คงไม่เกิดขึ้น

บันเทิงเป็นเหตุให้คนทำงานสร้างสรรค์ที่หยิบแถมุมทาง ประวัติศาสตร์มาทำงานได้อย่างน่าสนใจหลายคนกลับไม่ได้รับ การสนับสนุนจากภาครัฐเท่าที่ควร

ใช่ เราไม่ได้ต่อต้าน Propaganda (การโฆษณาชวนเชื่อ) นะ แต่ช่วยทำให้
 มันมีคุณภาพดีกว่านี้ได้ไหม อย่าง The Queen (2006), The Crown (2016),
 Dunkirk (2017), The King Speech (2010) หรือ Captain America ทุกภาค
 คือทั้งอังกฤษ อเมริกา หรือประเทศอื่น ๆ เขาทำหน้าที่ Propaganda ออกมา
 เยอะมาก แต่ความต่างก็คือ ประเทศประชาธิปไตยเขาจะเปิดกว้างให้คนมี
 เรื่องเล่าเกี่ยวกับชาติมากขึ้นเรื่อย ๆ และไม่ได้ไปซี ไปบังคับให้คนต้อง
 รักชาติแบบโจ่งแจ้ง แต่ในประเทศเผด็จการ เราจะเห็นการควบคุมอย่างมาก
 และพูดตามตรง ฝ่ายครีเอทีฟของเผด็จการก็มักจะไม่ค่อยครีเอทีฟเท่าไร
 (หัวเราะ) เป็นเรื่องน่าเสียดายมาก ๆ เพราะประเทศไทยมีเรื่องราวให้เล่าเยอะ
 คนไทยมีอารมณณ์ชั้น วัฒนธรรมของเราดีสูงมาก แต่จนแล้วจนรอดเราก็ยัง
 ไม่มี T-Pop ไปสู้กับ K-Pop หรือ J-Pop เพราะว่ารัฐไม่ยอมเปิดพื้นที่
 ดังนั้นจริง ๆ แล้วประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจที่ทรงพลังมาก
 แต่ชนชั้นนำเมืองไทยนั้น “ไม่สบายใจ” กันง่ายเกินไปหรือเปล่า

สุดท้ายแล้วประวัติศาสตร์เป็นของใคร

ประวัติศาสตร์เป็นของเราทุกคน เราจะใช้ไปได้ความ ไปต่อยอดอะไรได้
 ทั้งหมด แต่ที่สำคัญคือ เราต้องยอมรับให้ได้หากมีคนอื่นที่ไม่เห็นด้วยและ
 มาคัดค้านเรา **CT**

CREATIVE INGREDIENTS

ประวัติศาสตร์ที่ประทับใจ

ประวัติศาสตร์ที่มีอิทธิพลกับเรามากที่สุดคือประวัติศาสตร์ครอบครัวของ
 ตัวเอง เราเติบโตขึ้นมาในครอบครัวขยายที่ใหญ่มาก ทุกปีต้องไปแข่งเม้ง
 แล้วเราก็ต้องจำชื่อญาติทุกคนให้ได้ แล้วก็โดนถามทุกคำถามที่ไม่ควรจะ
 ถาม เช่น น้ำหนักเท่าไร เมื่อไรจะแต่งงาน ฯลฯ ซึ่งเราไม่แสบป้ออย่างมาก
 จนต้องไปทวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับคนจีนโพ้นทะเล เพราะเราไม่เข้าใจ
 วัฒนธรรมและความคิดของเขา สุดท้ายเราก็เข้าใจเขามากขึ้น แต่ก็ไม่ได้
 ทรมานน้อยลงนะ (หัวเราะ)

สิ่งที่กำลังสนใจ

เรากำลังเขียนหนังสืออยู่สองเล่ม เล่มแรกคือ *The Crown and the Communist* เป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างราชสำนักสยามกับพรรค
 คอมมิวนิสต์จีน ตั้งแต่สงครามเย็นถึงปัจจุบัน เล่มที่สองคือ *ประวัติศาสตร์
 จีนหลังเหมา* เป็นตำราประวัติศาสตร์จีนตั้งแต่ช่วงสิ้นสุดการปฏิวัติ
 วัฒนธรรม มาจนถึงยุค Belt and Road Initiative (BRI)

01 · 10 · 2020

27 · 12 · 2020

เวลา 10.00 - 19.00
วันอังคาร - วันอาทิตย์
(Tuesday - Sunday)

At Gallery, Back Building Fl.1
/ Rooftop Garden, Fl.5
TCDC Bangkok

TCDC.OR.TH

SOLARLAND

ล่าท้าแสวงสู่ออนาคต

ขณะนี้คือเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง
ยินดีต้อนรับสู่เกมล่าเพื่ออนาคต

"เรา รอด โลก ทำไร"

มาร่วมกันเป็น 4 กลุ่มผู้ล่าแสวง เปลี่ยนสิ่งที่คุ้นเคยไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมใหม่ที่ดีขึ้น มาล่าแสวง มาเลือกไอเทมเทคโนโลยีจากพลังงานสะอาดที่เปลี่ยนแสวงอาทิตย์ให้เป็นพลังงานเพื่อ "โซลาร์โทเปีย" เมืองแห่งอนาคตที่ทุกคนเข้าถึงน้ำ แสงสว่าง อากาศบริสุทธิ์ และผลกำไรจากพลังงานสะอาดด้วยกัน

ใครใครก็บันทึกประวัติศาสตร์ได้

เรื่อง : วนบุษย์ ยุพเกษตร

“ว่ากันว่าผู้ชนะจารึกประวัติศาสตร์ แต่พวกเขาลืมบอกไปว่า ประวัติศาสตร์ ถูกเขียนขึ้นใหม่ตามกาลเวลา ถูกแปลงโดยหนังสือ และถูกสร้างขึ้นมาใหม่ โดยผู้คนที่ไม่ได้เจอกับตัว” นี่คือประโยคเปิดซีรีส์ฝรั่งเศส ปฏิวัติเลือด (La Révolution, 2020) ที่บอกเล่าประวัติศาสตร์ช่วงการปฏิวัติฝรั่งเศส ในปี 1789 ด้วยการตีความหมายใหม่ และชวนให้ผู้ชมตั้งคำถามกับชุดความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่เคยเรียนรู้อาจมาจากตำรา

เช่นเดียวกับในประเทศไทย แต่เดิมผู้ที่ทำหน้าที่บันทึกประวัติศาสตร์ของชาติ ก็คือ “อัครราชบัณฑิต” หนึ่งในตำแหน่งมหาดเล็กประจำราชวงศ์ที่เป็นผู้ทำหน้าที่ทางหนังสือในราชสำนัก โดยคำว่าอัครราชบัณฑิตนั้นยังแปลได้ว่าการเห็นหรือการสังเกตด้วย เพราะคนส่วนใหญ่ในเวลานั้นไม่รู้หนังสือ และเป็นเหตุให้เรื่องราวที่ได้รับการจดบันทึกจึงมีแต่เรื่องเฉพาะกลุ่มที่อาจทำให้เราจับสาระเพียงด้านเดียว

อย่างไรก็ตาม หลังจากโลกรู้จักคำว่า “อินเทอร์เน็ต” และเกิดการแพร่หลายไปในส่วนต่าง ๆ ของสังคม ความหมายของคนเขียนประวัติศาสตร์ก็ไม่ได้ถูกตีกรอบว่าต้องมาจากผู้มีอำนาจหรือนักประวัติศาสตร์โดยตรงอีกต่อไป แต่เรื่องราวจากคนตัวเล็ก ๆ ธรรมดาสามารถกลายเป็นเรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ได้ ดังเช่น การเขียนบันทึกเหตุการณ์ลงในโพสต์เฟซบุ๊กประจำวัน เพื่อให้ปัดฝุ่นเรื่องราวเหตุการณ์วันหนึ่งในอดีต หรือ On this day ขึ้น สิ่งนี้เป็นปรากฏการณ์ที่คล้ายกับความเห็นของ ทิม ฮิตช์ค็อก (Tim Hitchcock) นักประวัติศาสตร์ประจำมหาวิทยาลัยซัสเซกส์ที่กล่าวว่า “การเปลี่ยนเป็นดิจิทัลทำให้การวิจัยทางประวัติศาสตร์เป็นประชาธิปไตย เพราะสามารถสร้างพื้นที่ให้ผู้คนที่ได้ศึกษามประวัติศาสตร์ในกลุ่มหรือชุมชนของตนเอง”

การเชิญชวนให้คนทั่วโลกมาบันทึกเรื่องราวที่จะกลายเป็นประวัติศาสตร์ และการเปลี่ยนแปลงร่วมกันจึงเกิดขึ้นมากมาย เช่น แคมเปญ Fridays for Future ที่เกิดขึ้นเพื่อรณรงค์รักษาสภาพแวดล้อมและภูมิอากาศของโลกโดยเหล่าเยาวชนทั่วโลกที่นัดกันหยุดเรียนทุกวันศุกร์เพื่อแสดงจุดยืนและแสดงออกถึงข้อเรียกร้องทางภูมิอากาศที่ดีขึ้นในพื้นที่ของตัวเอง โดยเยาวชนเหล่านี้จะ

แสดงความคิดเห็นและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เพื่อรวบรวมเสียงและความต้องการ นำเสนอต่อผู้นำระดับโลกให้ตระหนักถึงสถานการณ์ภาวะโลกร้อน และออกนโยบายเพื่อรับมือกับปัญหาสิ่งแวดล้อม สิ่งนี้จึงเป็นเสมือนการบันทึกไว้ว่า “การเคลื่อนไหวจากชนกลุ่มน้อยหลาย ๆ กลุ่มในครั้งนี้เป็นเสียงสำคัญที่จะช่วยต่อลมหายใจให้โลกยังอยู่ได้ในอนาคต” หรือจะเป็น ม็อบดาต้าไทยแลนด์ เว็บไซต์ที่รวบรวมข้อมูลการประชุมสมัชชาคณะที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ซึ่งเปิดให้คนทั่วไปเข้ามาร่วมให้ข้อมูลการประชุม ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ เพื่อบันทึกเป็นฐานข้อมูลที่สามารรถใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้ต่อไปในภายภาคหน้า ซึ่งก็เป็นตัวอย่างการรับความเห็นของคนกลุ่มเล็ก ๆ ที่ไม่ได้มาจากคนใดคนหนึ่ง แม้แต่วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรีออนไลน์ที่เปิดให้คนทั่วโลกเข้ามาสร้าง เสริม เติบโต และปรับแต่งข้อมูลดังกล่าวร่วมกันคนละนิดละหน่อยเพื่อให้ความรู้และเรื่องราวสมบูรณ์ครบถ้วน แทนที่จะจ้างนักเขียนและบรรณาธิการเพื่อรวบรวมข้อมูล ซึ่งน่าจะเป็นแนวคิดเดียวกับที่ คาร์ล เบ็กเกอร์ (Carl Becker) นักประวัติศาสตร์ชาวอเมริกันกล่าวไว้ในปี 1932 ว่า “ถ้าสาระสำคัญของประวัติศาสตร์ คือ ความทรงจำของสิ่งที่พูดและทำ มันก็ชัดเจนแล้วว่าทุกคนรู้ประวัติศาสตร์บางเรื่อง” และนั่นจึงเป็นเรื่องดีที่ทุกคนจะบันทึกประวัติศาสตร์ร่วมกัน

ข้อมูลจากทุกสารทิศที่อาจกลายเป็นชุมชนทรัพยากรชั้นดีเหล่านี้ มีส่วนสำคัญอย่างมากที่ช่วยให้เรามีข้อมูลไว้เลือกใช้ในอนาคต ทั้งยังสามารถพิจารณาใช้เป็นเหตุผลรองรับในการตัดสินใจประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมทุกแง่มุมถึงอย่างนั้นก็ใช่ว่าการตั้งคำถามและการสงสัยในข้อมูลที่ได้รับจะหมดความสำคัญ ตรงกันข้าม การไขว่คว้าหาข้อมูลในข้อมูลกลับยิ่งทวีความจำเป็นเพื่ออย่าให้เราเผลอใจกับข้อมูลที่รับอยู่เสมอ ในการแสวงหาข้อมูลที่จริงและเป็นประโยชน์มากที่สุด เหมือนกับก๊อบปี้บนโปสเตอร์ซีรีส์ ปฏิวัติเลือดที่ว่า แล้วถ้าพวกเขาโกหกล่ะ (Et si on nous avait menti?) [CT](#)

ที่มา : บทความ “Crowdsourcing Digital Public History” โดย Jason A. Hepler และ Gabriel K. Wolfenstein จาก tah.oah.org / บทความ “The Way We Write History Has Changed” (มกราคม 2563) โดย Alexis C. Madrigal จาก theatlantic.com / fridaysforfuture.org / mobdatathailand.org / nat.go.th

อัตลักษณ์ วิสด ถิ่นใต้

รู้จักวิสด เข้าใจกระบวนการ
เข้าถึงผู้ประกอบการ

“

จากทักษะภูมิปัญญาที่มี
ผสมผสานเรื่องราวในท้องถิ่น
สู่วิถีชีวิตชุมชนที่ยั่งยืน

”

Free
e-Book

TCDC.OR.TH

5-13 ธันวาคม 2563
**CHIANG MAI เทศกาล
DESIGN งานออกแบบ
WEEK เชียงใหม่ 2020**
อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ - ชางม่วย - สันกำแพง

งานออกแบบ ศิลปะ ดนตรี ตลาดดีไซน์

www.chiangmaidesignweek.com

ORGANIZED BY

TOP SUPPORTERS

PARTNERS

